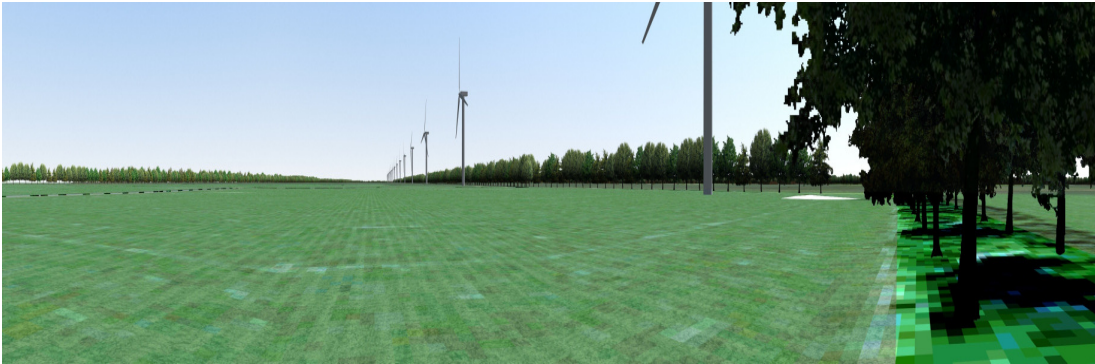


Ontwerp Structuurvisie windenergie Emmen

Samen de wind eronder!



18 april 2013

Inhoud

1	Voorwoord	5
2	Inleiding.....	6
2.1	Aanleiding.....	6
2.2	Leeswijzer	6
3	Proces tot realisatie Winddoelstelling	7
3.1	Een bijzonder proces.....	7
3.2	Het Windteam.....	7
3.3	Gebiedsontwikkeling	9
3.4	Milieueffectrapportage	10
3.4.1	PlanMER	10
3.4.2	ProjectMER	11
4	Doel en kader structuurvisie	12
4.1	Doel	12
4.2	Kader	12
5	Integrale analyse	16
5.1	Inleiding	16
5.2	Zoekgebieden voor windenergie	16
5.3	Analyse gebied 1 en 4.....	19
5.3.1	Gebied 1 - De Monden	19
5.3.2	Gebied 4 - Het Rundeveen.....	20
6	Het Rundeveen, de gebiedskeuze voor de te ontwikkelen windmolenopstelling .	22
6.1	Afweging voor de gebiedskeuze	22
6.2	Milieu	22
6.3	Landschap	22
6.4	Kansen voor gebiedsontwikkeling / economische meerwaarde	23
6.5	Conclusie.....	24
7	Ruimtelijke randvoorwaarden realisatie windenergie	25
7.1	Ruimtelijke randvoorwaarden realisatie windenergie	25
7.1.1	Ruimtelijke visie voor het windmolenpark	25
7.1.2	Ruimtelijke kwaliteit	26
7.1.3	Aandachtspunten en aanbevelingen voor het ontwerp	26
7.2	Duurzaam materiaal gebruik	27

8	Uitvoering.....	29
8.1	Aanleiding.....	29
8.2	Wijze van uitvoering	29
8.2.1	Doel van de gebiedsontwikkeling	29
8.2.2	Samenwerking.....	29
8.2.3	Organisatie	30
8.2.4	Bevoegdheden en taken van de partijen in het proces	30
8.2.5	Plangebied en invloedssfeer van de gebiedsontwikkeling	32
8.2.6	Het Gebiedsfonds.....	33
8.2.7	Beheer van het Gebiedsfonds.....	33
8.3	Thema's (maatschappelijke doelinvesteringen en bestedingen).....	34
8.3.1	Economisch-financieel	35
8.3.2	Economisch-werkgelegenheid	35
8.3.3	Sociaal maatschappelijk-leefbaarheid.....	36
8.4	Bovenplanse verevening	37
8.4.1	Juridische mogelijkheden tot bovenplanse verevening	37
8.4.2	Toepassing bovenplanse verevening	39

Bijlage(n)

- 1 Basis voor de visie op de gebiedsontwikkeling
- 2 Advies windteam

1 Voorwoord

Voor u ligt de Structuurvisie Windenergie Emmen. Met deze structuurvisie beogen wij om een Beleid- en ruimtelijk ordeningskader neer te leggen op basis waarvan initiatiefnemers hun plan kunnen ontwikkelen voor de realisatie van een windpark op de voorkeurlocatie zoals wordt toegelicht in deze visie. Ter onderbouwing van de structuurvisie is een PlanMER uitgevoerd om de milieueffecten (geluid, slagschaduw, ecologie, landschap, et cetera) van de ontwikkeling van windenergie in Emmen in beeld te brengen. Het planMER vormt een bijlage bij deze structuurvisie en zal tegelijkertijd met de structuurvisie worden vrijgegeven.

Wij maken een positieve keus voor de ontwikkeling van windenergie. Om de goede locatie te kunnen aanwijzen hebben wij gekozen voor regie op het proces. Het buitengebied van de gemeente Emmen is onderworpen aan onderzoek om de juiste locatie te selecteren. Niet alleen met het oog op de duurzame energie maar juist ook om de windenergie te benutten als een stimulans om het gebied kansen te bieden voor ontwikkeling en ontplooiing. Wij streven er naar om de ontwikkeling samen te doen met bewoners en initiatiefnemers, om de kansen voor ontwikkelingen in het gebied te optimaliseren. Zowel voor de ontwikkeling van de windmolenopstelling als ook voor de gebiedsontwikkeling.

In het hele proces van het project windenergie wordt de nieuwe rol en werkwijze van de overheid, "Meer van de samenleving, andere overheid", als leidraad gevolgd. Het gaat om anders omgaan met bewoners/partners in de realisatie van maatschappelijke doelen. We volgen hierbij de werkwijze "Emmen Revisited". Om deze reden is het gehele proces samen met het, voor dit doel in het leven geroepen, Windteam Emmen uitgevoerd.



Figuur 1.1 Samen met gemeente, bewoners en adviseurs op verkenning naar geschikte locaties voor windenergie (Bezoek van de Commissie voor de m.e.r., najaar 2012)

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

Wij streven naar een CO₂ -neutraal Emmen in 2050. Hoe wij hiertoe willen komen is ondermeer uitgewerkt in de Energienota (april 2012). In deze nota zijn realistische tijdsaders gedefinieerd voor het bereiken van deze doelstelling. Wanneer de gemeente Emmen de status “CO₂ -neutraal” heeft, betekent dit dat binnen de gemeentegrenzen gebruikte energie afkomstig is van duurzame bronnen (wind, zon, geothermie, biomassa).

In onze Energienota zijn vijf uitgangspunten genoemd, betiteld als de Big Five, om te komen tot een schone, betrouwbare en betaalbare energievoorziening:

1. Energiebesparing, vooral in de gebouwde omgeving en eigen gebouwen
2. Verbetering van de energie-efficiency en slim ketenbeheer door betere benutting van de beschikbare restwarmte in Emmen door de ontwikkeling van warmtenetten
3. De ontwikkeling van 60 MW windenergie. De windenergieopgave maakt onderdeel uit van integrale gebiedsontwikkeling waarbij ook nadrukkelijk wordt gekeken naar nieuwe vormen van eigendom en beheer
4. Geothermie, de ondergrond biedt goede mogelijkheden. Bovendien is een koppeling met de glastuinbouw mogelijk
5. Het benutten van zonne-energie

De gemeentelijke opgave voor windenergie bedraagt 60 MW. Uit de energienota blijkt dat het opwekken van energie met windmolens de grootste bijdrage levert aan het verminderen van de uitstoot van CO₂. In 2010 is de studie “Windenergie in Emmen?” uitgevoerd. Deze studie heeft de kansen en belemmeringen onderzocht voor de plaatsing van windmolens op het grondgebied van Emmen. Hierbij is rekening gehouden met verschillende milieuaspecten en met de landschappelijke kwaliteit in de gemeente. Uit de studie blijkt dat het goed mogelijk is om windmolens met een totaal vermogen tussen de 45 en 60 MW te plaatsen in de gemeente Emmen.

2.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat nader in op het proces om te komen tot de realisatie van de winddoelstelling. Het derde hoofdstuk gaat in op doel en het relevante beleidskader voor de structuurvisie. In hoofdstuk 4 wordt een integrale analyse gegeven op het gebied van milieu, gebiedsontwikkeling en economie. Het vijfde hoofdstuk beschrijft de uiteindelijk gekozen locatie voor de ontwikkeling van het windpark. Hoofdstuk 6 beschrijft de ruimtelijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het windpark.

Gemeenten zijn sinds de invoering van de Wet ruimtelijke ordening in 2008 verplicht om bij de structuurvisie een uitvoeringsparagraaf op te stellen. Aan deze verplichting hebben wij voldaan in hoofdstuk 7.

3 Proces tot realisatie Winddoelstelling

3.1 Een bijzonder proces

Dit hoofdstuk schetst het proces hoe wij komen tot het realiseren van de winddoelstelling van de gemeente. Een bijzonder proces, waarbij een grote betrokkenheid van het gebied uitgangspunt is en het realiseren van windenergie geen doel op zich is, maar een middel om te komen tot een klimaatneutrale gemeente en tot meerwaarde voor het gebied (gebiedsontwikkeling).

Het proces voldoet aan de verschillende wettelijke kaders en bijhorende procedures. Dit is ondermeer geborgd in deze Structuurvisie en bijhorend milieueffectrapport. De publieksparticipatie en het in alle fasen samen optrekken met bewoners, naar een gewenst resultaat, is leidend geweest voor het verdere proces. Een proces waar het gaat om commitment, zorgvuldige afwegingen en gezamenlijke beslissingen. Even een pas op de plaats maken en de tijd nemen om specifieke vragen te beantwoorden, of bepaalde standpunten nog eens ter discussie te stellen, heeft een belangrijk onderdeel gevormd van het proces.

Uitkomst van het traject is dat initiatiefnemers in de gelegenheid worden gesteld om op basis van onderhavige Structuurvisie een aanvraag in te dienen voor de realisatie van een windmolenopstelling van 60 MW. De aanvraag zal alleen dan in behandeling worden genomen als deze betrekking heeft op de gebiedskeuze zoals deze wordt vastgesteld aan de hand van de besluitvorming over de voorliggende Structuurvisie Windenergie Emmen.

3.2 Het Windteam

Wij willen zorgvuldig omgaan met de belangen van de bewoners en hun omgeving. De realisatie van een windmolenopstelling heeft immers een aanzienlijke impact op het gebied. Na het bekend worden van de windenergiedoelstellingen zijn bewoners van de gemeente Emmen uitgenodigd om lid te worden van het Windteam. Het doel van het oprichten van het Windteam is om de belangen van de samenleving in dit proces te waarborgen.

Het College heeft aan het Windteam de opdracht gegeven om de problematiek rondom de realisatie van windenergie en de kansen voor gebiedsontwikkeling te verkennen. Hierover wordt advies uitgebracht. Het advies bestaat uit de gebiedskeuze voor de ontwikkeling van windenergie, over de kaders voor het ruimtelijke ontwerp van de opstelling en over de manier waarop het opwekken van windenergie ten goede komt aan het aangewezen gebied.

Het Windteam bestaat uit bewoners van het provinciale zoekgebied voor windenergie en uit medewerkers van onze gemeente.

De gemeente faciliteert het Windteam met kennis en inzicht en zorgt ook voor externe deskundigheid die voor de uitvoering van de opdracht nodig is.

Dit gebeurt naast de wettelijke procedures en bijhorende participatiemomenten. Gedurende het proces wordt gebruik gemaakt van het gedachtegoed Emmen Revisited. Dit is een manier van denken, een manier van werken en vooral een manier om de interactie met de samenleving te verbeteren. De kern van de deze werkwijze is samenwerking gebaseerd op gelijkwaardigheid. Het begint met kennis delen waardoor begrip ontstaat voor elkaars situatie en dat leidt tot respect tussen de samenwerkende partijen. Op deze manier wordt draagvlak bereikt voor de doelen die gesteld zijn en voor de weg waarlangs deze doelen worden bereikt.



Figuur 3.1 Het Windteam buigt zich over de kaarten. Voorstellen voor de gebiedskeuze ontstaan.

Het Windteam vormt ook de schakel tussen de bewoners en de Erkende Overleg Partners (EOP). De Erkende Overlegpartners zijn organisaties in de dorpen die opkomen voor de belangen van hun bewoners. Zij vormen de officiële (erkende) vertegenwoordiging van een dorp, wijk of kern en zijn de vaste gesprekspartner van de gemeente. Maar zij zijn ook een belangrijk aanspreekpunt voor alle inwoners uit het gebied. Het Windteam heeft via de EOP's informatie gehaald voor de Gebiedsontwikkeling met windenergie en ook de wensen geïnventariseerd en uitgewerkt voor de stimuleringsmogelijkheden van het gebied.

Voor het realiseren van een windmolenopstelling zijn, zoals genoemd, meerdere documenten en procedures nodig. Waaronder deze Structuurvisie en bijhorend milieueffectrapport. Ook bij het tot stand komen van deze documenten is het Windteam op verschillende manieren betrokken. Zo heeft het Windteam meegelezen met de verschillende concepten van het planMER en de Structuurvisie. Daaraan voorafgaand zijn er verschillende informatieavonden georganiseerd waar de belangrijkste (tussen)resultaten zijn gedeeld met het Windteam. Dit vanuit de gedachte dat kennisdeling de basis vormt voor een goed voorbereide integrale besluitvorming.

Citaat van een lid van het Windteam uit de presentatie bijeenkomst windenergie met raad en staten op 6 februari 2013 .

“Als ik een jaar geleden dacht aan windmolens, dan had ik het windmolenpark in Twist voor ogen. Veel molentjes, met flikkerende lampjes die dicht op elkaar gepakt staan en die je vanaf vele kilometers in de omtrek kunt zien. Voor mij was het erg belangrijk waar de molens zouden komen te staan, want ik vond en vind nog steeds dat ze niet overal kunnen worden geplaatst.

Nu bijna een jaar na de eerste bijeenkomst van het Windteam, weet ik inmiddels heel veel over het gehele proces rondom de komst van windmolens. Maar ik weet ook dat windmolens in de loop van de jaren ook groter, stiller, rustiger draaiend, niet voorzien van een lampje en ook niet dicht op elkaar gepakt een heel ander verhaal zijn, dan het windmolenpark in Twist. En dat is een erg prettige constatering.

Ik ben er van overtuigd dat de wijze waarop de gemeente Emmen dit proces is aangevlogen een hele vernieuwende en gewaagde stap is geweest. Maar ik denk en hoop dat het in de zeer nabije toekomst zijn vruchten zal afwerpen. (...) Ik ben er van overtuigd dat dit ook in de toekomst een manier van werken is, die zeker vaker moet worden ingezet, zowel bij de gemeente als ook op provinciaal niveau.”

3.3 Gebiedsontwikkeling

Zoals in de aanleiding benoemd vergt de noodzaak van het verduurzamen van energie ook dat in de gemeente Emmen windenergie zal worden opgewekt. De realisatie van windenergie is echter in de Emmense benadering geen doel op zichzelf. Wij plaatsen deze activiteit in de context van een integrale benadering. Windenergie wordt hierbij gezien als een middel (katalysator) om economische en sociaal-maatschappelijke meerwaarde te creëren in het gebied waar het windmolenpark wordt gerealiseerd.

Hiervoor wordt een Gebiedsfonds gevormd door bijdragen vanuit de opbrengsten van de windenergie. Door het Gebiedsfonds worden activiteiten op het vlak van Gebiedsontwikkeling financieel mede mogelijk gemaakt.

De economische meerwaarde wordt bereikt door activiteiten in het gebied en voor het gebied te stimuleren, waarbij de aanwezige potenties worden geactiveerd (lokale ondernemingen en initiatieven). De insteek hierbij is dat het gebied zelf het heft in handen neemt en voor zichzelf bepaalt in welke richting de ontwikkeling plaats moet vinden. Dit vereist intensieve samenwerking tussen bewoners, organisaties en bedrijven die actief zijn in het gebied en met de gemeente en het bundelen van krachten om de gezamenlijke doelen te realiseren.

De sociaal-maatschappelijke meerwaarde zal ontstaan door enerzijds de inwerking van de economische verbetering op het sociaal klimaat, de maatschappelijke activiteiten en voorzieningen van de dorpen. Anderzijds zien we de ontwikkeling van de windenergie als een geweldige kans voor het versterken van sociaal-economische situatie waarbij de sociale verhoudingen (omgaan met elkaar) van de bewoners een andere dimensie krijgen, namelijk een van samen werken en samen verantwoordelijk zijn voor een gezamenlijk doel.

De nadere uitwerking van gebiedsontwikkeling en bijhorende Gebiedsfonds vindt plaats in hoofdstuk 7.

3.4 Milieueffectrapportage

3.4.1 PlanMER

Voor projecten met mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu kan de procedure van milieueffectrapportage¹ (m.e.r.) aan de orde zijn. Een m.e.r. heeft als doel om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten. Een MER beschrijft objectief welke milieueffecten te verwachten zijn wanneer een bepaalde activiteit in een bepaald gebied wordt ondernomen. De MER geeft inzicht in de effecten op het milieu.

De Structuurvisie die de oprichting, wijziging of uitbreiding van een “windturbinepark” mogelijk maakt is planm.e.r.-plichtig als het “windturbinepark” een gezamenlijk (elektrisch) vermogen van 15 MW of meer bevat (Categorie D 22.2, Besluit milieueffectrapportage). Met andere woorden; de milieueffecten van het plan moeten onderzocht worden voordat het plan vastgesteld wordt. Onderhavige Structuurvisie is in dit kader dus planm.e.r.-plichtig. Ter onderbouwing van deze Structuurvisie is daarom de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. In het kader van de m.e.r.-procedure is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Het planMER richt zich vooral op de mogelijkheden en effecten van een windmolenopstelling op verschillende locaties. Deze informatie is mede gebruikt om in deze Structuurvisie een afgewogen keuze voor het gebied van de toekomstige windmolenopstelling te kunnen maken. Het planMER is over het algemeen globaal van karakter omdat in deze fase van de planontwikkeling nog veel details ontbreken.

¹ Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport. Er wordt verder onderscheid gemaakt tussen de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (planm.e.r.) en projecten (projectm.e.r., ook wel bekend als besluitm.e.r.).

Ten behoeve van de Structuurvisie is ook een eerste fase passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet aan de orde. Een passende beoordeling is aan de orde wanneer significant negatieve effecten op de Natura2000-gebieden niet op voorhand zijn uit te sluiten. Wanneer een passende beoordeling moet worden opgesteld is het doorlopen van de procedure van planm.e.r. eveneens verplicht. De passende beoordeling is uitgevoerd passend bij het abstractieniveau van het planMER.

De kennisgeving van het voornemen om een planMER voor deze structuurvisie op te stellen is op 24 juli 2012 gepubliceerd. Voorafgaand aan het opstellen van het planMER is een notitie Reikwijdte en detailniveau opgesteld². Deze notitie heeft vanaf 25 juni 2012 gedurende acht weken voor een ieder ter inzage gelegen. De Commissie voor de milieueffectrapportage is om advies gevraagd over deze notitie. De reacties op en de adviezen over de reikwijdte en het detailniveau zijn betrokken bij het opstellen van het planMER.

Na verwerking van de reacties zal de gemeenteraad de Structuurvisie Windenergie Emmen vaststellen.

3.4.2 ProjectMER

Voor de realisatie van het uiteindelijke windpark is een omgevingsvergunning nodig. De omgevingsvergunning is m.e.r.-beoordelingsplichtig. Dit houdt in dat het bevoegd gezag na beoordeling van de mogelijke milieueffecten moet besluiten of er al dan niet een projectMER opgesteld moet worden.

Wij willen als gemeente verantwoordelijkheid houden voor de kwalitatieve uitwerking van de windmolenopstelling. Hiertoe zullen wij ook verantwoordelijkheid nemen voor het opstellen van het ProjectMER. Dit stellen we samen op met de (samenwerkende) initiatiefnemer(s). In dit proces zal het Windteam wederom een belangrijke rol krijgen. Daarnaast zullen bewoners volop betrokken worden bij het ontwerpen. Enerzijds om het ontwerp te optimaliseren en anderzijds om het draagvlak voor de ontwikkelingen te stimuleren. Kennisdeling en gezamenlijke besluitvorming blijven daarbij belangrijke uitgangspunten.

² Startdocument reikwijdte en detailniveau m.e.r. windenergie, juni 2012, Tauw

4 Doel en kader structuurvisie

4.1 Doel

Iedere gemeente is verplicht om voor haar gehele grondgebied één of meer structuurvisies op te stellen ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) maakt het ook mogelijk naast de verplichte structuurvisie een deelstructuurvisie of een sectorale structuurvisie op te stellen.

In deze sectorale Structuurvisie Windenergie (hierna structuurvisie genoemd) leggen wij het ruimtelijke beleid voor windmolens vast. Voor dit ruimtelijke beleid is het van belang het opwekken van windenergie af te wegen tegen andere belangen zoals landschap, natuur, leefomgeving, gebiedsontwikkeling, et cetera. Paragraaf 3.2 beschrijft het kader waarbinnen deze structuurvisie en ontwikkeling valt.

In deze structuurvisie zijn ook kwalitatieve voorwaarden voor de ruimtelijke invulling opgenomen. Hiervoor is gekozen omdat de structuurvisie geen verdere uitwerking krijgt in een bestemmingsplan. De planologische uitwerking krijgt zijn beslag in de verdere detaillering in de omgevingsvergunning.

4.2 Kader

Het initiatief voor het ontwikkelen van een windpark staat niet op zichzelf. Het past binnen diverse beleidskaders van de overheid, bijvoorbeeld de Provinciale Omgevingsvisie Drenthe (2010) en de Structuurvisie 2020 (2009) van de gemeente Emmen. In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsstukken weergegeven.

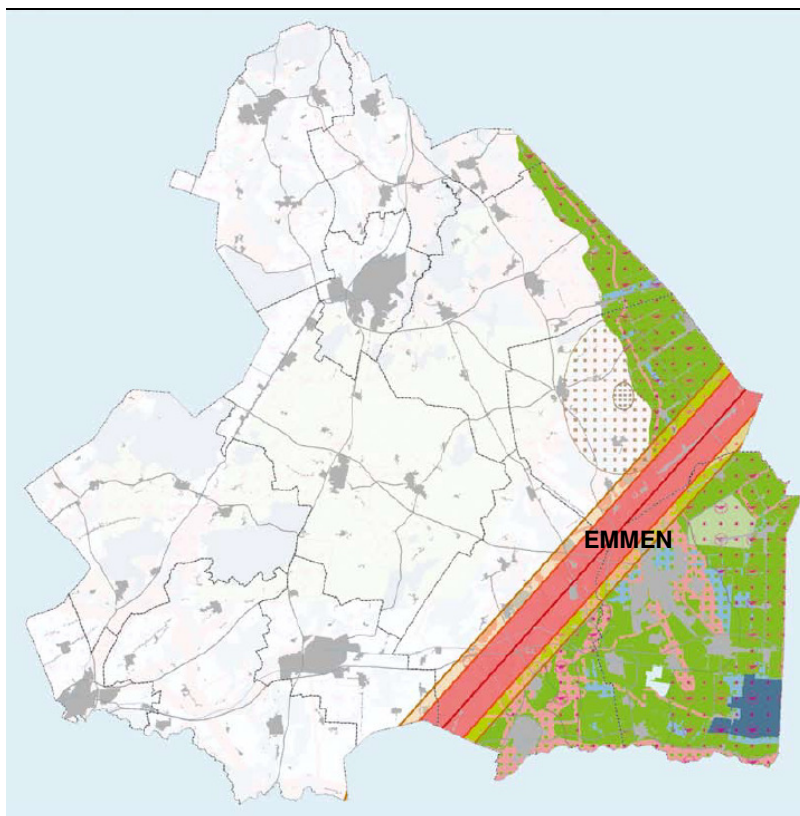
Rijk

Op (inter)nationaal niveau is afgesproken dat Nederland in 2020 tenminste 6000 MW aan windenergie op land heeft gerealiseerd. Hiermee wordt (deels) invulling gegeven aan de doelstellingen voor klimaat en energie op Europees niveau. Het Ministerie van Infrastructuur en milieu (I&M) heeft onlangs de Ontwerp structuurvisie Windenergie op land gepubliceerd. Daarin heeft de rijksoverheid elf gebieden aangewezen die geschikt zijn voor grootschalige windenergie. In Drenthe is dit het deel van het provinciaal zoekgebied voor windenergie in de gemeenten Borger-Odoorn en Aa en Hunze. Dit betekent dat alleen in deze gebieden windparken zijn toegestaan van 100 MW of meer. Het deel van het zoekgebied in de gemeente Emmen, ten noorden van Klazienaveen en Zwartemeer, is wel in het MER bij de Structuurvisie windenergie op land onderzocht, maar maakt geen deel uit van de hiervoor bedoelde gebieden voor grootschalige windenergie. Op 22 januari 2012 zijn Rijk en IPO³ overeengekomen om 6000 megawatt aan windenergie op land te realiseren, waarbij tevens een verdeling over de twaalf provincies is gemaakt.

³ Het Interprovinciaal Overleg (IPO) behartigt de gezamenlijke belangen van de provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'

Provincie Drenthe

Van de hiervoor genoemde 6000 MW wil de provincie Drenthe 280 MW aan vermogen voor haar rekening nemen. De (ruimtelijke) randvoorwaarden en eisen voor het plaatsen van windmolens zijn uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsvisie Drenthe. Randvoorwaarden zijn ondermeer dat een vermogen van een windmolen ten minste 3 MW moet bedragen, dat solitaire windmolens niet zijn toegestaan en dat de kernkwaliteiten van een gebied zoveel mogelijk behouden dienen te blijven. Daarnaast heeft de provincie een concreet zoekgebied aangewezen voor windenergie (zie figuur 3.1). Het gebied strekt zich uit over de gemeenten Emmen, Coevorden, Aa en Hunze en Borger - Odoorn.



Figuur 4.1 Zoekgebied (groen) voor windenergie provincie Drenthe

In december 2012 is door de provincie en de hiervoor genoemde gemeenten een ontwerp-Gebiedsvisie windenergie gepubliceerd. Deze visie vormt een kader op basis waarvan provincie en gemeenten nieuwe initiatieven voor windenergie kunnen beoordelen.

Met de gebiedsvisie worden de volgende doelen gerealiseerd:

- De uitwerking en verfijning van het provinciaal zoekgebied voor windenergie
- De bijdrage vanuit de regio aan de op te stellen Rijksstructuurvisie windenergie op land
- Het kader voor en de onderbouwing van de realisatie van het provinciale aanbod van 280 MW bieden
- Het beïnvloeden van concrete initiatieven die vallen onder de Rijkscoördinatieregeling
- Het kader vormen voor de op te stellen gemeentelijke structuurvisies en bestemmingsplannen
- Een bijdrage leveren aan de communicatie over windenergie met de bevolking
- Een kader voor het realiseren van voordelen voor het gebied in algemene zin en voor de bevolking in het bijzonder

Gemeentelijk beleid

Het startpunt voor het windenergiebeleid van de gemeente Emmen vormde de Structuurvisie 2020; "Veelzijdigheid troef" (2009). In dit ruimtelijk beleidsdocument is de Monden aangewezen als potentieel gebied voor windenergie. Dit beleid is inmiddels ingehaald door de Beleidsregel Windmolenopstellingen gemeente Emmen (maart 2012).

In de Beleidsregel is de ontwikkeling van het zoekgebied voor windenergie verruimd. De beleidsregel is de nota waarin de gemeente haar beleid heeft vastgelegd voor de realisatie van windenergie en voor de meerwaarde die gerealiseerd moet worden in het kader van de integrale ontwikkeling van het gebied.

De hoofdpunten van de Beleidsregel zijn de volgende:

- De windmolenopstelling wordt toegestaan als de opstelling een bijdrage levert aan de ruimtelijke, maatschappelijke en economische versterking van het gebied en hierdoor de leefbaarheid van het landelijk gebied bevordert. Het wordt dus noodzakelijk geacht, dat uit en gedurende de exploitatie van de windmolenopstelling een financiële bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van gebiedsontwikkeling op het gebied van natuur-, recreatie- en/of landschapsontwikkeling, dan wel aan projecten die de leefbaarheid van de dorpen en het landelijk gebied versterken
- De windmolenopstelling wordt toegestaan als deze aansluit op de aanwezige landschapselementen en bestaande ruimtelijke waarden of als de windmolenopstelling een geheel nieuw type landschappelijke identiteit (energielandschap) creëert

Een windmolenopstelling is niet toegestaan in:

- a) De (toekomstige) woongebieden
- b) Het Natura2000-gebied Bargerveen, of in de directe nabijheid daarvan
- c) Gebieden met laagvliegroutes
- d) Gebieden die door andere beleidskaders zijn aangeduid als beschermde gebieden (cultuurhistorie, natuur et cetera)

Verder wordt in de beleidsregel aangegeven dat de windmolenopstelling moet passen binnen de kaders van de nog op te stellen Structuurvisie windmolenopstelling van de gemeente Emmen.

Voor de economische ontwikkeling van de gemeente Emmen spelen de volgende drie beleidskaders een belangrijke rol:

1. Kadernota Economie 2011-2015:
De Kadernota Economie 2011-2015 geeft de ambitie en doelen weer van het economisch beleid van de gemeente Emmen.
2. Structuurvisie Werklocaties Emmen 2020:
In de Structuurvisie Werklocaties Emmen 2020 staat hoe de gemeente Emmen om wil gaan met de bedrijventerreinen en winkelcentra.
3. Meerjaren beleidskader arbeidsmarkt- en participatiebeleid:
Het meerjaren beleidskader Arbeidsmarkt- en participatiebeleid 2012-2016 heeft tot doel de effectiviteit van het Arbeidsmarkt- en participatiebeleid te vergroten. Dit beleidskader heeft een regionaal karakter en heeft aandacht voor de gezamenlijke doelen van de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen.

5 Integrale analyse

5.1 Inleiding

Zoals in de Beleidsregel windmolenopstellingen gemeente Emmen wordt geformuleerd zal uiteindelijk één gebied worden aangewezen waar de realisatie van een windpark mogelijk is. De opstelling dient daarbij een bijdrage te leveren aan de ruimtelijke, maatschappelijke en economische versterking van het gebied. Dit moet de leefbaarheid van de dorpen en het landelijk gebied versterken. Om een afgewogen keuze voor het uiteindelijke gebied te kunnen maken is een uitgebreid proces doorlopen. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de belangrijkste onderzoeken en vormt een integrale analyse op basis waarvan de gebiedskeuze tot stand is gekomen.

5.2 Zoekgebieden voor windenergie

Om tot een eerste bepaling van zoekgebieden te komen zijn de wettelijke beperkingen voor het ontwikkelen van windenergie in beeld gebracht. Deze wettelijke beperkingen zijn in beeld gebracht op zogenaamde geschiktheidskaarten. Basis voor deze kaarten vormde de zoekgebiedkaart van de Provincie Drenthe zoals weergegeven in figuur 3.1. Niet alle vanuit wetgeving “geschikte” gebieden bleken in de praktijk geschikt voor het ontwikkelen van een windpark. In een aantal gevallen zijn de gebieden te klein voor een windpark van ten minste 60 MW. Op basis van expert judgement zijn daarom een aantal gebieden geselecteerd die geschikt leken voor een windpark van ten minste 60 MW. In totaal zijn zeven gebieden geselecteerd. Deze gebieden zijn weergegeven in figuur 4.2.

Door voortschrijdend inzicht is gebleken dat het gebied langs de Duits-Nederlandse grens (gebied 2) niet in aanmerking komt voor de ontwikkeling van een windpark. In dit gebied geldt het zogenaamde verdrag van Meppen (verdrag tussen Nederland en Duitsland voor de grenszone), waardoor het plaatsen van windmolens in dit gebied niet mogelijk is. Een verkenning van mogelijkheden voor deze locatie vergt een langdurige procedure met een onzekere uitkomst. Daarna moeten de beide rijksoverheden een langdurig besluitvormingsproces doorlopen dat vatbaar is voor beroep. De ontwikkeling van windenergie in Emmen vereist duidelijkheid op korte termijn, zodat deze locatie niet verder in studie is genomen.

Verder is duidelijk geworden dat gebied 5 en 6 afzonderlijk op redelijke wijze geen 60 MW aan windmolens kunnen bevatten. Omdat deze gebieden dicht bij elkaar liggen, zijn deze gebieden daarna als één gebied beschouwd. Uit de milieueffectrapportage is vervolgens gebleken dat ook deze samenvoeging van gebieden samen niet de wenselijke 60 MW kunnen bergen. Vooral vanuit landschap en ecologie leidt dit namelijk tot belangrijke nadelige effecten. Voor gebied 7 geldt dat een opstelling van 60 MW mogelijk is. De ligging nabij het Natura2000-gebied Bargerveen en de nabijheid van het windpark Twist in Duitsland zorgen echter voor aanzienlijke complicerende factoren.

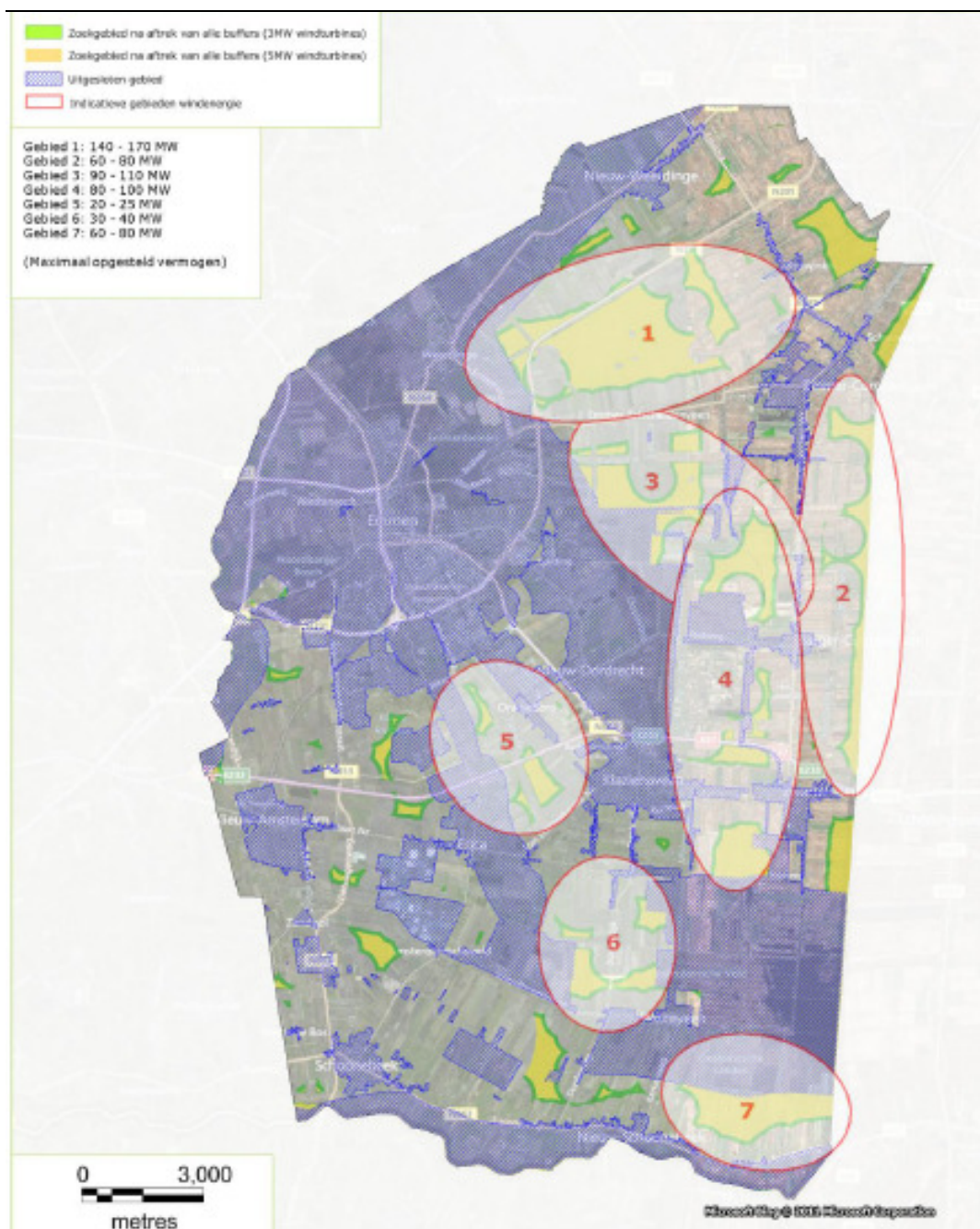
Ook is in de Beleidsregel windmolenopstelling gesteld dat de Randveenontginningen van Schoonebeek en Nieuw Schoonebeek niet in aanmerking komen voor windenergie. Om deze redenen wordt dit gebied verder niet in beschouwing genomen.



Figuur 5.1 Windmolens in het Duitse windpark Twist gelegen nabij onderzoeksgebied 7

Voor gebied 3 geldt dat de ligging nabij het stedelijk gebied van Emmen effecten op het leefmilieu (door geluid en slagschaduw) met zich meebrengt. Het betreft vooral de geluidsbelasting net buiten de wettelijke contour. Daarnaast is het door de “hoefijzer” vorm van het gebied niet mogelijk om te komen een herkenbare en overzichtelijke lijnopstelling. Om deze reden wordt dit gebied verder niet uitgewerkt in deze structuurvisie.

Gebied 1 en 4 hebben beide wel potenties om een windpark te ontwikkelen. Dit komt nader aan de orde in de volgende paragraaf.



Figuur 4.1 Zoekgebieden voor windenergie (kaart Ecofys)

5.3 Analyse gebied 1 en 4

Om tot een afgewogen beslissing te komen voor de keuze van een gebied waar windenergie kan worden ontwikkeld zijn gebied 1 en 4 in een uitgebreid proces nader onder de loep genomen. Naast het opstellen van het planMER, is onderzocht welk gebied in potentie het meeste kans biedt voor gebiedsontwikkeling. Ook zijn diverse landschappelijke aspecten nader onderzocht.

Uiteindelijk biedt de analyse het houvast om een goed onderbouwde en gemotiveerde gebiedskeuze te maken voor de ontwikkeling van een windmolenopstelling.

5.3.1 Gebied 1 - De Monden

Het gebied ligt in het open veenkoloniale landschap in het noorden van de gemeente, globaal tussen de N391 en Emmer-Erfscheidenveen. In de Beleidsregel Windmolenopstelling wordt benoemd dat de uitgesproken ruimtelijke kwaliteiten (de grote openheid, maat en schaal, en de lange zichtlijnen) het gebied geschikt maken voor een windmolenopstelling. Ook wordt genoemd dat interferentie met de hoogspanningsleiding in dit gebied echter kan leiden tot zeer ongunstige, rommelige landschappelijke effecten.

In ondermeer het milieueffectrapport is dit nader onderzocht. Hieruit blijkt dat een park met de omvang 60 MW de karakteristiek van het landschap zal beïnvloeden. In de nabijheid van het gebied komt in de toekomst het Windpark Tweede Exloërmond Zuid (op circa 7 km afstand). Daarnaast zal in dit gebied visuele ook interferentie met de bestaande windmolenparken in Duitsland optreden. Dit leidt in combinatie met de hoogspanningsverbinding door het gebied tot een extra visuele verstoring.

Voor de andere onderzochte milieuthema's in het milieueffectonderzoek, zoals geluid, slagschaduw, cultuurhistorie, archeologie zijn de effecten beperkt en grotendeels te mitigeren. Wat betreft ecologie wordt vooral een effect verwacht op Natura2000-waarden. Het betreft een effect op pendelende vogel- en vleermuissoorten vanuit natuurgebieden. Nader onderzoek in de projectMER fase zal moeten uitwijzen wat de precieze effecten zijn op deze soorten.

In het gebied De Monden zijn enkele economische activiteiten vertegenwoordigd. Aan de Pottendijk is het Geluidssportcentrum "Pottendijk" gevestigd. Dit is een particulier initiatief die een bijdrage levert aan ondermeer de kansrijke sector toerisme & recreatie en de ontwikkeling van de landbouw productieomgeving (vitaal platteland). Windenergie als groene energiebron kan onder de noemer duurzame c.q. groene mobiliteit / vergroening van de economie wellicht een aanvulling zijn op de huidige economische activiteiten van het Geluidssportcentrum. Stimulering van toeristische ontwikkelingen loopt via de lijnen die zijn uitgezet in het Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan (TROP). In het gebied De Monden zijn daarnaast enkele veehouderijen gevestigd die een bijdrage leveren aan de landbouwfunctie en een vitaal platteland.

In het gebied De Monden kan de realisatie van windenergie een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling, ook kan er sprake zijn van een economische *spin-off* naar de omliggende dorpen. De aangrijpingspunten, hoewel aanwezig, zijn echter op het eerste oog summier.

5.3.2 Gebied 4 - Het Rundeveen

Het Rundeveen (gebied 4) vormt een langgerekt gebied dat bestaat uit verschillende grootschalige compartimenten van open ruimten, binnen het veenkoloniale gebied. Het middengebied ligt in het Tuinbouwgebied het Rundedal. Het zuidelijk gebied ligt aangrenzend aan het Bargerveen.

Uit het milieueffectrapport blijkt dat effecten optreden ten aanzien van de pendelroutes van de Toendrarietgans, Kleine Zwaan en de Taigarietgans. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de precieze effecten zijn. Ook ontstaan effecten op landschappelijk kenmerken en waarden. Het gebied zal grotendeels gedomineerd worden door de windmolens waardoor een schaalverkleinend effect optreedt. Het gebied leent zich echter wel voor een herkenbare opstelling die aansluit bij de kenmerkende lange rechte lijnen in het landschap (de zwaar beplante kanalen en linten). De scores op de overige aspecten zoals archeologie, slagschaduw en geluid zijn overwegend licht negatief en negatief.

In gebied zijn diverse economische activiteiten vertegenwoordigd. Zowel het Veenpark, de (medio 2013 open te stellen) Vaarverbinding als het Sportlandgoed te Zwartemeer leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van recreatie & toerisme in het gebied. Aangrenzend aan het gebied ligt het natuurgebied Bargerveen. De activiteiten stimuleren zowel dag- als verblijfsrecreatie en natuurbeleving. In samenhang met toekomstige initiatieven vanuit de gebiedsontwikkeling / Gebiedsfonds windenergie kunnen deze vier trekkers meer aantrekkingskracht en werkgelegenheid creëren in de voor Emmen kansrijke sector recreatie & toerisme. Stimulering van toeristische ontwikkelingen loopt via de lijnen die zijn uitgezet in het TROP. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de economische structuur in dit gebied en daarmee de werkgelegenheid. Er zijn kansen voor zowel laaggeschoolden (ondermeer in de sector toerisme en recreatie) als voor hoger opgeleiden.

In de nieuwe vastgestelde visie voor het Rundedal wordt het gebied opgedeeld in een aantal deelgebieden met elk een eigen ontwikkelscenario. Ondermeer agrarisch, deels agararisch en energie gelieerd, deels bedrijventerrein en woon-werk. Voor de daadwerkelijke invulling van de functies is de marktvraag overigens leidend.

Naast het Rundedal is een omvangrijk tuinbouwgebied gevestigd. De economische activiteiten in dit gebied leveren een bijdrage aan ondermeer de ontwikkeling van groente- en sierteelt en de bijbehorende productieketen. De voor Emmen kansrijke ontwikkeling van een *biobased economy* is een onderdeel van deze productieketen. Het Emmense tuinbouwcluster is onderdeel van Greenport Nederland welke op haar beurt nauw verbonden is met de landelijke topsector Tuinbouw- en uitgangsmaterialen.

Dit bevestigt onze sterke economische positie in deze sector. En verdere versterking kan plaatsvinden door het toepassen van een hernieuwbare energiebron zoals windenergie (verduurzaming productieproces).

Voor het Rundedal kan windenergie een bijdrage leveren aan de verduurzaming van dit gebied. Daarnaast kunnen nieuw te vestigen bedrijven gebruik maken van zowel “groene” energie als de “groene” beleving van de omgeving. Dit kan voor bedrijven een versterkende c.q. vestigingsfactor zijn vanwege de positieve uitstraling/imago van de bedrijven. Een combinatie met mogelijkheden voor geothermische warmte kan eveneens versterkend werken op het gebied van “groene” energie. Een combinatie tussen gebiedsontwikkeling / Gebiedsfonds windenergie kan een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van het tuinbouwcluster. Er is reeds een goede infrastructurele ontsluiting van het gebied.

Daarnaast worden de voorwaarden gecreëerd voor toepassingen als Smart Grids, waarbij een geoptimaliseerd gebruik van de ter beschikking staande energiebronnen (zonne-energie, windenergie, geothermie) tot een kosten efficiency kan bijdragen.

Zowel het Rundedal als het tuinbouwcluster in combinatie met windenergie kunnen een bijdrage leveren aan het verbeteren van de economische structuur van het gebied Veenpark/Barger Compascuum en voor Emmen als totaal, de vergroening van de economie en de productieomgeving en daardoor een verhoogde afzetkans voor de producten. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de economische structuur in dit gebied en daarmee aan de werkgelegenheid.

Aan de noordkant van gebied 4 zijn ondermeer enkele (transport)bedrijven gevestigd. Aan de zuidkant van gebied is een deel van het industriegebied van Klazienaveen gevestigd. In beide gebieden is sprake van een mix van bedrijvigheid. Tot slot zijn er verspreid enkele landbouwbedrijven gevestigd.

In het gebied Rundeveen rond Barger-Compascuum kunnen met name initiatieven met betrekking tot stimuleren lokale economie, multifunctionele accommodatie, beheer en onderhoud van de openbare ruimte en ontwikkelen kwaliteit woningvoorraad, een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling.

In dit gebied is een focus op verbetering van de kwaliteit en het verduurzamen van de woningvoorraad. Dit kan eveneens van belang zijn als een impuls voor de bouw- en installatiesector.

6 Het Rundeveen, de gebiedskeuze voor de te ontwikkelen windmolenopstelling

6.1 Afweging voor de gebiedskeuze

Op basis van de analyse in hoofdstuk 4 heeft een afweging plaatsgevonden tussen de verschillende milieuthema's, maatschappelijke- en economische aspecten. De wettelijke onderzoeksthema's, milieueffecten, bieden voldoende aangrijpingspunten voor een heldere gebiedskeuze. Ook de economische mogelijkheden en de daarbij behorende kansen voor gebiedsontwikkeling bieden afwegingsaspecten voor de gebiedskeuze. Vanuit de maatschappelijke invalshoek hebben de informatiebijeenkomsten bijgedragen aan het signaleren van mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling. Deze leiden eveneens naar de uiteindelijke gebiedskeuze.

6.2 Milieu

Windenergie heeft, zoals beschreven, diverse milieueffecten. Vooral op het gebied van slagschaduw, geluid, landschap en ecologie. De negatieve scores op het vlak van leefmilieu (geluid en slagschaduw) kunnen deels gemitigeerd worden. Bijvoorbeeld door het automatische stilstand principe wanneer wettelijke waarden worden overschreden. Wat betreft geluid geldt dat de effecten binnen de wettelijke contour gemitigeerd kunnen worden. Een windmolen kan bijvoorbeeld iets anders gepositioneerd worden, waardoor de geluidscontour verschuift. Hiermee moet bij de verdere locatieontwikkeling rekening worden gehouden. De effecten voor natuur, en dan vooral de effecten op Natura 2000, vergen nader onderzoek. Aanvullend onderzoek en een Passende Beoordeling op projectniveau is in het vervolgtraject van de projectMER noodzakelijk om significant negatieve effecten te voorkomen. Ook hier kan zorgvuldige positionering van de windmolenopstelling een belangrijke bijdrage leveren.

Op de milieuthema's, scoren de gebieden 1 en 4 min of meer gelijkwaardig.

6.3 Landschap

De gebieden 1 en 4 hebben in de planMER gelijke scores op het thema landschap maar zijn qua karakter zo verschillend dat de bezwaren en kansen ook verschillend zijn. Verdere trechtering / besluitvorming heeft plaatsgevonden in het Windteam, daarbij ondersteund door landschappelijk adviseur Steven Slabbers, landschapsarchitect van Bureau Bosch en Slabbers. Het Bureau Bosch en Slabbers is voor deze ondersteunende rol geselecteerd op basis van het feit dat ze goed bekend zijn met de kwaliteit van het landschap van Emmen, waarvoor ze het beleidsdocument 'Ruimtelijke waardenkaart Emmen' hebben ontwikkeld.

Uit de nadere analyse blijkt dat de kansen voor een herkenbare leesbare opstelling in Het Rundeveen groter zijn dan in De Monden op grond van de landschappelijke karakteristiek.

De Ruimtelijke kwaliteitskaart zoomt meer in op het veenkoloniale karakter en beschrijft vooral de monumentaliteit van de grootschalige verveningen:

- Lange rechte lijnen
- Grote robuuste krachtig omzoomde open ruimten ('kamers')
- Zwaar beplante kanalen en linten
- Sterke ritmiek van kanalen, wijken en sloten

Deze kenmerken zijn in gebied 4 veel nadrukkelijker aanwezig en herkenbaarder dan in gebied 1. Daarbij komt dat de plaatsingszone in Het Rundeveen zo samenvalt met de monumentale ruimtelijke structuur, dat hier meer kans op een versterking van het monumentale karakter bestaat door een nieuwe laag toe te voegen aan en in samenhang met het onderliggende krachtig gevormde landschap. De mogelijkheden hiervoor zijn in De Monden veel geringer door het ontbreken van een krachtig omkaderde ruimte en herkenbare sterke lijnen in het ontginningspatroon. Wel kan de krachtige lange zichtlijn in gebied 1 benadrukt worden met een opstelling waarmee deze landschappelijke karakteristiek in waarde zou kunnen winnen. Hiertegenover staat echter ook waardeverlies van de grote open ruimte en de schaalverkleining die hier kan optreden. Schaalverkleining en verlies van open ruimte zullen in gebied 4 bij een lijnopstelling minder snel optreden omdat de schaal van het gebied niet zo groot is en nagenoeg niet gevuld of aangetast kan worden. De opstelling zal het landschap eerder overstijgen dan aantasten en daarmee de oorspronkelijke kwaliteit relatief ongemoeid laten.

6.4 Kansen voor gebiedsontwikkeling / economische meerwaarde

Voor het verkennen van kansen voor gebiedsontwikkeling door de gemeente is gekeken waar fysieke ruimte beschikbaar is en/of maatschappelijke vraagstukken spelen (onhoudbaarheid in de toekomst van de voorzieningen, gedateerde woonkwaliteit, werkloosheid, et cetera). Dit om de baten van de windenergie zo effectief mogelijk in te zetten.

In het gebied Het Rundeveen is een relatief grote diversiteit en concentratie van economische activiteiten aanwezig. De combinatie van deze activiteiten met initiatieven vanuit gebiedsontwikkeling / Gebiedsfonds windenergie kan versterkend werken ten aanzien van de economische structuur (ondermeer toerisme & recreatie), de vergroening van de economie en de productieomgeving. Hierdoor kan de ontwikkeling van de werkgelegenheid worden gestimuleerd. Voornamelijk de thema's stimuleren van de lokale economie, het accommodatiebeleid, beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het ontwikkelen van de kwaliteit van de woningvoorraad kunnen een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling.

De intensiteit van infrastructuur en het aanwezige voorzieningenniveau (180KV onderstation voor netinpassing) dragen bij aan besparingen op de investeringen voor het windpark. Deze besparingen beïnvloeden in positief opzicht de exploitatie en daarmee de mogelijkheden voor afdracht aan een Gebiedsfonds.

In het gebied De Monden is een relatief geringere diversiteit en concentratie van economische activiteiten aanwezig. Voornamelijk het thema stimuleren van de lokale economie biedt kansen voor economische ontwikkeling. Dit betreft dan voornamelijk recreatie.

6.5 Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat vanuit milieu gezien vooral de effecten op het gebied van landschap onderscheidend zijn. Een nadere analyse van het landschap heeft uitgewezen dat op verschillende gronden, waaronder de kansen voor een goede landschappelijke inpassing, Het Rundeveen de voorkeur heeft boven De Monden. Ook gezien vanuit kansen voor gebiedsontwikkeling en economische meerwaarde voldoet Het Rundeveen, zoals in de vorige paragraaf beschreven, het meest.

De uitgevoerde analyse over de milieueffecten, landschap en de kansen voor economische-/ gebiedsontwikkeling leiden tot de conclusie dat Het Rundeveen, met het daarin gelegen dorp Barger-Compascuum, het aangewezen gebied is voor de ontwikkeling van windenergie. Het Rundeveen voldoet tevens aan de voorwaarden die gesteld zijn in de Beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen.

Het Windteam heeft alle informatie, die tot zijn beschikking stond, betrokken bij haar afweging. Op basis van kennis en afweging van de wettelijke thema's, heeft het Windteam een advies geformuleerd. Het advies heeft ze uitgebracht aan het college in een ontmoeting op 11 april 2013. Het Windteam heeft geadviseerd om windenergie, in combinatie met gebiedsontwikkeling, te realiseren in het Rundeveen.

Alle aspecten meewegend is de gebiedskeuze eenduidig. Aanvragen tot realisatie van windenergie kunnen alleen in behandeling worden genomen indien deze betrekking hebben op de situering van een windmolenopstelling in het Rundeveen.

7 Ruimtelijke randvoorwaarden realisatie windenergie

7.1 Ruimtelijke randvoorwaarden realisatie windenergie

De gemeente kiest voor kwaliteit op de locatie die ontwikkeld wordt en ook voor de toekomstige uitstraling van het gebied. In de beleidsregel Windmolenopstelling gemeente Emmen is daarom de eis opgenomen om een landschapsplan en een beeldkwaliteitsplan op te stellen. Het landschapsplan moet een visie geven op hoe de windmolenopstelling een nieuw energielandschap kan vormen of hoe de windmolenopstelling aansluit op de aanwezige landschapselementen en bestaande ruimtelijke waarden, met inachtneming van de inzichten van het landschappelijke beleid van de gemeente Emmen. Dit beleid is ondermeer neergelegd in de Ruimtelijke Waardenkaart Emmen. Het beeldkwaliteitsplan zal ingaan op het ontwerp van windmolens zelf (ashoogte, aantal rotorbladen, afstanden tussen de molens, et cetera).

Daarnaast formuleren wij in deze structuurvisie een aantal aanvullende aanbevelingen voor de verdere uitwerking van het gebied Het Rundeveen. Aan de basis van deze aanbevelingen staan verschillende beleidsstukken en studies. Een eerste aanzet voor het definiëren van de ruimtelijke kwaliteit is gegeven in de Beleidsregel Windmolenopstelling, gebruik makend van de Ruimtelijke waardenkaart. Daarnaast zijn verschillende studies uitgevoerd om de effecten van het windmolenpark op de ruimte, waar ze geplaatst worden, te beoordelen. De uitkomsten en conclusies van deze studies zijn gebruikt om in de milieueffectrapportage een objectieve beoordeling van de effecten aan de hand van de verschillende criteria te beschrijven. Deze criteria zijn voor sommige aspecten vastgestelde (wettelijke) normen, in andere gevallen zijn ze afgeleid uit de eerder genoemde studies.

De ruimtelijke randvoorwaarden werken op drie niveaus: de ruimtelijke visie op de windenergie, de vertaling van de visie in kwaliteitsaspecten en vervolgens de ontwerpaspecten die aansluiten op de kwaliteitsaspecten.

7.1.1 Ruimtelijke visie voor het windmolenpark⁴

Gezien het karakter en de visuele effecten van een windmolenpark wordt niet gestreefd naar de 'landschappelijke inpassing' in relatie tot de aanwezige landschappelijke elementen. In plaats daarvan wordt getracht een nieuwe laag in de ruimtelijke structuur te creëren met een eigen identiteit en visuele dynamiek: het energielandschap. Deze nieuwe ruimtelijke laag wordt afgestemd op de ruimtelijke structuren in de occupatielaag die het gebiedstype bepalen.

⁴ Gebaseerd op de verschillende studies, onderzoeken en expert judgement

7.1.2 Ruimtelijke kwaliteit

De landschappelijke studies, toegespitst op de Emmense situatie, laten zien dat er kwaliteit op de locatie van het windpark wordt gecreëerd, mits de opstelling herkenbaar en zichtbaar is als geheel en als de opstelling afgestemd is op de bestaande en typerende landschappelijke kenmerken en waarden. Hierdoor wordt een versterking van deze kenmerken bereikt. De ruimtelijke kwaliteit wordt negatief beïnvloed door het optreden van visuele interferentie (verstoring) met andere windmolenparken.

Uit de verschillende studies en op basis van expert judgement kan geconcludeerd worden dat de ruimtelijke visie verwezenlijkt kan worden voor het gebied Het Rundeveen met een krachtige lange lijnopstelling. De hoofdrichting van het veenkoloniale landschap bepaald de ontwikkelrichting van de opstelling, omdat dit aansluit op de kenmerkende landschappelijke structuren (bijvoorbeeld de ontginningsstructuur met als meest herkenbaar element het Verlengde Oosterdiep Oostzijde). Een lijnopstelling zal/kan de monumentaliteit en de rationaliteit van het veenlandschap benadrukken en versterken. Zelfs een impuls geven, waar deze door nieuwe ontwikkelingen in het gebied, zoals invoeging glastuinbouw en grote melkveehouderijen, minder herkenbaar is geworden. Daarnaast ontstaat een sterke ritmiek van turbinemasten en rotorbladen die het bestaande ritme van kanalen, wijken en sloten minstens kan evenaren of overtreffen. In het huidige landschap boet ritmiek in aan kracht door het dempen van kanalen, wijken en sloten. Met een lijnopstelling worden de lange zichtlijnen gevolgd en niet geblokkeerd, zonder dat de open en strak omkaderde ruimten (landschapskamers) vertroebeld worden.

7.1.3 Aandachtspunten en aanbevelingen voor het ontwerp

Het visuele effect en de uitstraling van een windmolenpark wordt voor een groot deel bepaald door het type molens, kleurstelling en verhoudingen tussen de elementen van de windmolens. Bij dit aspect moet worden gekeken of technische ontwikkelingen de afstemming maat/vermogen verder kunnen verbeteren. Hier valt bijvoorbeeld te denken aan de ontwikkelingen waarbij turbines met minder vermogen op hogere masten worden geplaatst om de energieopbrengst te verhogen.

Optimalisatie inpassing

Dit aandachtspunt betreft de optimalisatie van de inpassing van het windmolenpark in de beschikbare fysieke ruimte. Dit aspect hangt samen met het vorige, in die zin dat met technische verbetering het gewenste windenergievermogen binnen de beschikbare ruimte kan worden geplaatst. Dit aspect is belangrijk wanneer bij het ontwerp van het windmolenpark blijkt dat de ruimtelijke kwaliteit onder druk komt te staan door de dichtheid van de windmolens

Maaiveld effecten

Op het hoogste schaalniveau wordt de ruimtelijke werking van de windturbines vooral bepaald door het plaatsingsschema. Op lokaal niveau echter is de maaiveldsituatie minstens zo bepalend; de wijze waarop de turbines individueel worden ontsloten, de opstelstrook voor onderhoudsverkeer, et cetera. Daarbij behoeft ook de invloed van de maaiveldinrichting op de overige gebruiksfuncties aandacht.

7.2 Duurzaam materiaal gebruik

Windenergie is van belang om duurzaamheidsdoelstellingen te bereiken. Aan de andere kant moet windenergie geen onaanvaardbare belasting voor het milieu betekenen in andere gebieden. Hierbij kan gedacht worden aan het in windmolens toepassen van het materiaal Neodymium, grondstof voor sterke industriële magneten. De winning van deze grondstof vindt in hoofdzaak plaats in China. Met chemicaliën wordt het neodymium gescheiden van uranium en thorium. Het overblijvende residu wordt gestort in grootschalige bassins, van waaruit de giftige chemicaliën de omgeving en het grondwater verontreinigen. Dit heeft grote negatieve gevolgen voor gezondheid van mens, natuur en milieu in de regio (China) waar het gewonnen en verwerkt wordt. Ook andere aspecten kunnen een rol spelen, zoals de afstand vanwaar materialen worden aangeleverd, onderhoudsmateriaal en de mate waarin materialen gerecycled kunnen worden.

Wij vinden daarom dat bij de verdere uitwerking van het windpark de initiatiefnemer(s) een Life Cycle Assessment (LCA) moeten (laten) uitvoeren. Een LCA is een methode om de totale milieubelasting te bepalen van een product gedurende de hele levenscyclus. Dat wil zeggen: winning van de benodigde grondstoffen, productie, transport, gebruik en afvalverwerking.

Om een levenscyclusanalyse uit te voeren is een internationaal erkend raamwerk opgesteld. Hierin wordt de LCA-procedure gestructureerd in vier verschillende fasen⁵:

In de eerste fase worden het doel en de reikwijdte van het onderzoek, in relatie tot de beoogde applicatie, bepaald. Het doel wordt bepaald door:

- Het vaststellen van een exacte vraagstelling
- De doelgroep
- De beoogde toepassing

De reikwijdte wordt bepaald door:

- Het tijdsbestek
- Het geografische en het technologische bereik
- De gebruikte analysemethode
- De nauwkeurigheid van het onderzoek in verhouding tot de doelstelling

De tweede fase is de inventarisatiefase. Hiervoor worden de inputs vanuit en outputs naar het milieu gekwantificeerd in functionele eenheden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van een aantal stappen:

- Het afbakenen van systeemgrenzen
- Het opstellen van procesbomen van eenheidsprocessen
- Het verzamelen van gegevens voor elk proces
- Het maken van toerekeningsstappen voor multifunctionele processen
- Het voltooien van de afsluitende berekeningen

⁵ Jeroen Guinée et al. (2002). New Dutch LCA guide New Dutch Guide, CML, Leiden

In de derde fase worden de resultaten van de inventarisatie vertaald naar termen van milieu - effecten en maatschappelijke voorkeuren. Daarbij is het belangrijk de verkregen resultaten uit fase twee zo te presenteren dat de impacts duidelijk worden. Dit kan onder andere door het normaliseren van de gegevens, waarbij alle gegevens worden gepresenteerd in dezelfde eenheden of middels het toekennen van bijvoorbeeld wegingsfactoren.

In de vierde en laatste fase worden de resultaten en aannames van de eerdere fasen geëvalueerd en worden conclusies getrokken. Ook deze fase kan weer in een aantal stappen onderscheiden worden:

- Een evaluatie van de resultaten in termen van consistentie en volledigheid
- Een analyse van de resultaten
- De formulering van de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek

8 Uitvoering

8.1 Aanleiding

Deze paragraaf over de beoogde gebiedsontwikkeling, gerelateerd aan de realisatie van windenergie is bedoeld om de hoofdlijnen vast te leggen op strategisch niveau. Deze benadering impliceert dan ook dat nog geen gedetailleerde doelen en plannen van aanpak aan de orde zijn. Wij kiezen ervoor om hier de uitgangspunten voor de aanpak van de gebiedsontwikkeling vast te leggen. Dit in relatie tot de thema's die in aanmerking komen voor financiële ondersteuning, de organisatie die de gebiedsontwikkeling moet coördineren, het plangebied/de invloedssfeer (in grote lijnen) van de gebiedsontwikkeling en het beheer van het Gebiedsfonds.

Dit hoofdstuk is tot stand gekomen in samenspraak met het Windteam op basis van intensieve raadpleging van de bewoners van het zoekgebied en van externe deskundigen, al dan niet actief in het zoekgebied.

Indien de realisatie van een windmolenopstelling aantoonbaar leidt tot meerwaarde voor het gebied, zal sprake kunnen zijn van het vergunnen van een aanvraag voor de realisatie van een windmolenopstelling en voor de exploitatie daarvan.

8.2 Wijze van uitvoering

8.2.1 Doel van de gebiedsontwikkeling

Voor de realisatie van een windmolenopstelling is als uitgangspunt gesteld dat windenergie impulsen moet geven aan de leefbaarheid door stimulansen te geven aan duurzaamheid, de kwaliteit en de werkgelegenheid in Emmen. Het verlenen van medewerking aan een windmolenpark is daarmee een onderdeel van een groter geheel van gebiedsontwikkeling. Door de realisatie en exploitatie van een windmolenpark te zien in de context van een bredere gebiedsontwikkeling wordt derhalve meerwaarde gecreëerd door impulsen te geven aan de leefbaarheid.

De weg waarlangs deze doelen bereikt moeten worden, is aangegeven door de bewoners van het gebied. De bewoners willen dat hun dorp in de toekomst leefbaar blijft met voldoende werkgelegenheid, een goed scholingsniveau, een aantrekkelijk openbaar gebied en voorzieningen die kwaliteit bieden en houdbaar zijn op de langere termijn. De financiële route waarlangs deze doelen bereikt moeten worden, is die van het vormen van en het besteden vanuit een Gebiedsfonds.

8.2.2 Samenwerking

Bij het nastreven van deze visie zijn eigen initiatief en samenwerking de sleutelwoorden. Uit de (maatschappelijke) gebiedsprocessen is duidelijk gebleken dat de samenwerking tussen de bewoners, in de dorpen van het zoekgebied, een onmisbare voorwaarde is voor het bereiken van de maatschappelijke doelen van de Gebiedsontwikkeling. Ook ontstaat duidelijkheid dat 'regie' over en 'begeleiding' van de processen nodig is.

De rol van regisseur van eigen processen is weggelegd voor de bewoners zelf. Voor de rol van begeleider in deze nieuwe context kijken de inwoners naar de gemeente. Dit is dan ook de trend die naar de nieuwe rol van de overheid zal leiden: van 'initiëren' en 'uitvoeren' naar 'begeleiden en faciliteren'. Het gaat er niet langer om dat de overheid zelf ontwikkelingen bedenkt en die uitvoert, maar om de ontstane initiatieven in de maatschappelijke context van de gemeentelijke ontwikkeling(en) te plaatsen en de uitvoering daarvan te faciliteren en te begeleiden.

8.2.3 Organisatie

In deze nieuwe aanpak van de gebiedsontwikkeling zien we als sleutel voor het succes de 'ondernemingsgeest' van de bewoners en hun daadkracht. Het is niet de overheid die de behoeftes in de maatschappij bepaalt: de bewoners zelf kunnen het beste aangeven bij welke zaken hun prioriteit ligt en hoe zij een/het probleem willen aanpakken/oplossen.

Om de gebiedsontwikkeling van de grond te krijgen is een organisatie nodig. Het bepalen van de vorm, van de concrete doelen (binnen de kaders die deze Structuurvisie stelt), het opstellen van het uitvoeringsprogramma en de vorm van de organisatie is een autonome taak van het gebied. Deze structuurvisie stelt alleen de algemene voorwaarden vast voor de doelen en de vorm.

De algemene doelen van deze gebiedsorganisatie:

- Brengt burgers, ondernemers, professionals, ondernemingen, instellingen en gemeente bijeen om in het gemeenschappelijk belang en vanuit de economische behoefte samen te werken
- Bestuurt zowel het Gebiedsfonds als de besteding daarvan

De algemene randvoorwaarden voor de organisatievorm:

- Een strategische focus op het ledenbelang
- Lokale worteling en inbedding (daar waar de leden aanwezig zijn)
- Een betrekkelijk lange tijdhorizon
- Een organisatie gericht op samenwerking
- Het ontbreken van een zelfstandig winststreven in de onderneming
- Eventueel de mogelijkheid tot uitkering van winst aan leden
- Een grote mate van zeggenschap in de besluitvorming

De gemeente kan/zal op uitnodigingsbasis in de organisatie participeren.

8.2.4 Bevoegdheden en taken van de partijen in het proces

Windteam

In de aanloop naar de besluitvorming over windenergie, heeft het Windteam een zeer sterke en verantwoordelijke rol te vervullen: het team adviseert het College over waar (locatie) en onder welke voorwaarden (structuurvisie/gebiedsontwikkeling) windenergie kan worden gerealiseerd. Bij de uitwerking van de Gebiedsontwikkeling en bij de begeleiding van ontwerp en daadwerkelijke realisatie van het windpark behoudt het Windteam zijn adviserende rol.

Dit betekent dat het Windteam de totstandkoming van de omgevingsvergunning (inclusief het opstellen van de milieueffectrapportage) zal begeleiden en coördineren. Daarnaast zal het Windteam de mogelijkheden voor de geschikte gebiedsorganisatie en het fondsbeheer verkennen en hierover een advies uitbrengen. Het Windteam brengt zijn advies over de gebiedsorganisatie uit aan zowel de Erkende Overlegpartners van de gemeente als aan de gemeenteraad en begeleidt de totstandkoming van deze organisatie.

In het Windteam hebben, naast bewoners van het zoekgebied, ook gemeentemedewerkers zitting. Deze medewerkers brengen hun specialistische deskundigheid in het proces en zorgen voor een transparant en soepel procesverloop. Daarnaast hebben zij een schakelfunctie tussen de bewoners en het bestuur.

Het bestuur (College, Gemeenteraad)

Het College en de Raad zijn de bevoegde bestuursorganen om besluiten te nemen voor de publieke zaken die zich afspelen in de gemeente Emmen. Deze twee bestuurslagen hebben ermee ingestemd dat het advies dat wordt uitgebracht door het Windteam, zwaar zal wegen in de bestuurlijke besluitvorming over de structuurvisie en de Gebiedsontwikkeling.

Met het oog op de veranderende rol in de relatie met de samenleving hebben wij als gemeente bij dit specifieke project, rond de realisatie van windenergie gecombineerd met Gebiedsontwikkeling, een regierol vervuld. Deze rol heeft zich vooral toegespitst op navolgende onderdelen:

- Kansen / problemen signaleren
- Partijen bij elkaar zoeken/brengen die bij kunnen dragen aan oppakken van kansen of het oplossen van problemen
- Het ontwikkelen en vaststellen van een visie en (waar nodig) te faciliteren door inbreng van deskundigheid die aanwezig is in de gemeentelijke organisatie of door het inhuren van deskundigheid als daaraan behoefte bestaat
- Ter beschikking stellen van de gemeentelijke faciliteiten die het soepele verloop van het proces kunnen waarborgen

Gebiedsorganisatie

Met de gebiedsorganisatie bedoelen wij een organisatie met autonome bevoegdheden. Deze bevoegdheden zijn gestoeld op de opdracht die de gemeenteraad aan de organisatie meegeeft, namelijk de versterking van de sociaal-economische structuren in het gebied, mede te bereiken door Gebiedsontwikkeling. Om deze opdracht uit te kunnen voeren zijn de volgende bevoegdheden van belang:

- Institutionaliseren van de Gebiedsorganisatie, gestoeld op samenwerken en samen beslissen door professionals en bewoners
- Inrichten van de organisatiestructuur
- Formeren van een oprichtingsbestuur vanuit het Windteam en het opstellen van het statuut voor de organisatie
- Het ontwikkelen van een visie voor (gezamenlijke) ontwikkeling van gebiedsdoelstellingen
- Selecteren van de fondsbeheerder voor het Gebiedsfonds

- Opdrachtbevoegdheid richting de fondsbeheerder
- Vaststellen van de invloedssfeer van de gebiedsontwikkeling en de voorwaarden waaronder bewoners en/of lokale bedrijven of organisaties gebruik kunnen maken van het Gebiedsfonds
- Opstellen van een jaarlijks ontwikkelingsprogramma's voor het gebied

De gebiedsorganisatie en de gemeenteraad sluiten een overeenkomst over de te ontwikkelen organisatievorm, de bevoegdheden van deze organisatie en de voorwaarden om de beoogde doelen te kunnen bereiken.

8.2.5 Plangebied en invloedssfeer van de gebiedsontwikkeling

Het plangebied waar het windmolenpark fysiek gerealiseerd zal worden is begrensd door de dorpen: Zwartemeer, Barger-Compascuum, Klazienaveen-Noord, Foxel en Emmer-Compascuum. Dat gebied vormt minimaal de invloedssfeer van het windmolenpark (zie figuur 7.1).



Figuur 8.1 Globale begrenzing plangebied Het Rundeveen

Met de invloedssfeer van de gebiedsontwikkeling wordt bedoeld het gebied van waaruit projecten kunnen worden voorgedragen voor ondersteuning vanuit het Gebiedsfonds. Vanuit dit gebied kunnen projecten worden voorgedragen voor ondersteuning vanuit het Gebiedsfonds. De reikwijdte van en het praktische omgaan met de invloedssfeer wordt door de gebiedsorganisatie uitgewerkt.

8.2.6 Het Gebiedsfonds

De voorwaarde, voor het ontwikkelen van windenergie in Het Rundeveen, die wordt gesteld aan de initiatiefnemers is dat zij jaarlijks een (financiële) bijdrage afdragen aan het zogenaamde Gebiedsfonds. Dit fonds is bedoeld, zoals eerder gezegd, om ontwikkelingen in het gebied te stimuleren en is uitsluitend bedoeld voor het plangebied waar de windmolens worden gerealiseerd. In navolging op de Gebiedsvisie Windenergie van de provincie en de vier gemeenten zal een bijdrage van de opbrengsten uit windenergie beschikbaar komen voor Gebiedsontwikkeling. Deze bijdrage bedraagt 18 - 20% van de omzet voor belasting.

De gebiedsorganisatie zal samen met en ondersteund door de gemeente activiteiten ontplooiën om aanvullende middelen (instrumentaria en financiën) te vinden, anders dan de gebiedsgebonden bijdrage uit de windenergie, ter ontwikkeling van de gebiedsdoelstellingen. Hiertoe zullen stakeholders, overheden en marktpartijen bij de ontwikkelingen in het plangebied van de windmolenopstelling worden betrokken.

De verwachting is dat de bestedingsfilosofie achter het 'geld' (leengeld, geefgeld, risicodragend geld en co-financiering) door de gebiedsorganisatie wordt opgesteld. Dit hangt samen met de gekozen organisatievorm voor de uitvoering van projecten of concepten (bijvoorbeeld het 'dorpsbedrijf').

De gedetailleerde uitwerking van de voorwaarden die gebonden zijn aan het aanspreken van dit fonds is een taak van de gebiedsorganisatie. In deze structuurvisie leggen wij de globale randvoorwaarden vast. Op het Gebiedsfonds kan aanspraak worden gemaakt als:

- Het project / de activiteit wordt uitgevoerd binnen de invloedssfeer van de gebiedsontwikkeling
- Het project / de activiteit werkgelegenheid genereert primair binnen de invloedssfeer
- Het project / de activiteit gebruik maakt van de in het gebied aanwezige deskundigheid
- Het project past binnen de in deze Structuurvisie benoemde thema's

In geval van schaarste van financiële middelen wordt een prioritering toegepast aan de hand van het maatschappelijke nut.

8.2.7 Beheer van het Gebiedsfonds

Het beheer van het Gebiedsfonds is niet op zijn plaats binnen de gemeente, aangezien het vooral betrekking heeft op het verstrekken van langjarige financieringen. Het beoordelen daarvan en de organisatie er omheen vraagt om gespecialiseerde inzet die niet aanwezig is binnen een gemeentelijke organisatie. Het Gebiedsfonds moet in het verlengde daarvan ondergebracht worden bij een gespecialiseerde organisatie. Het beheer van het Gebiedsfonds moet plaats hebben door een organisatie die het vertrouwen geniet van de bewoners en gemeente en die bij voorkeur niet commercieel is ingericht. Daartoe zijn een aantal randvoorwaarden te benoemen waaraan de fondsbeheerder dient te voldoen.

Als randvoorwaarden worden genoemd:

- Onafhankelijke organisatie erkend door Autoriteit Financiële Markten
- Gericht op financiële dienstverlening vanuit maatschappelijke doelstellingen
- Governance en treasury van de organisatie dienen langjarig als positief te zijn beoordeeld
- Bewezen kwaliteiten op het vlak van fondsbeheer voor gebiedsgerichte fondsen
- Dienstverlening gericht op beschikbaar hebben van middelen (voorfinanciering) en rendementsbehoud boven rendementsmaximalisatie
- Stallingsloket voor geoormerkte middelen waarvoor de Gebiedsorganisatie de voorwaarden voor verstrekking van financieringen bepaald
- Ingericht op het beoordelen van kredietwaardigheid van particulieren, organisaties en ondernemingen voor het verstrekken van financieringen
- Bekend met het verstrekken van laagrentende leningen aan particulieren, organisaties en ondernemingen
- Bekend met het verstrekken van (laagrentende) leningen aan consumenten voor particuliere woningverbetering, energiebesparende maatregelen en aan buurtcentra
- Ingericht op het beheer, zowel administratief als financieel, van lening portefeuilles
- Eenvoudig fysiek en/of digitaal benaderbaar

Het Gebiedsfonds heeft een *revolving fund* karakter. De fondsbeheerder moet een kwaliteitsrelatie aan gaan met de Gebiedsorganisatie. Het moet doelstelling zijn dat de fondsbeheerder de Gebiedsorganisatie begeleidt bij het inrichten van het Gebiedsfonds. Dit dient op een zodanige wijze plaats te hebben dat dit juridisch en organisatorisch optimaal voldoet aan de eisen van de Gebiedsorganisatie, zodat de doelstellingen van de Gebiedsontwikkeling kunnen worden gefaciliteerd. Het fondsbeheer moet niet in beton gestort zijn, maar moet naar de tijdsgeest en de gebiedswensen kunnen worden gemuteerd.

De intentie is om het Gebiedsfonds ook met andere financiële middelen (van andere bronnen) aan te vullen. Te denken valt aan subsidies van verschillende overheidsinstanties die voor bepaalde activiteiten aangesproken kunnen worden door overheden of civiele organisaties. Daarom wordt naar een constructie (juridisch, organisatorisch en anderszins) gestreefd die vanuit beide benaderingen (overheid, burgers) toegang geeft tot de beschikbare middelen. De fondsbeheerder zal de Gebiedsorganisatie vanuit haar kennis en inzicht bijstaan in de zoektocht naar toepasbaar instrumentarium voor Gebiedsontwikkeling.

8.3 Thema's (maatschappelijke doelinvesteringen en bestedingen)

In deze paragraaf beschrijven wij de thema's waarvoor een financiële bijdrage geleverd kan worden uit het Gebiedsfonds. Op deze thema's vindt de gebiedsontwikkeling plaats in samenhang met de realisatie en exploitatie van de windmolenopstelling. Deze thema's zijn ontleend aan de processen die zich in onze gemeente hebben voltrokken rond de verkenning hoe en onder welke voorwaarden windenergie een plek kan krijgen in Emmen. De gekozen thema's geven een synthese van de onderwerpen die in de voorgaande processen aan de orde zijn gekomen. In de bijlage is de synthese opgenomen.

De criteria die bij de keuze van de thema's zijn gehanteerd zijn de volgende:

- Genoemd in de bestaande beleidsdocumenten en tijdens de gevolgde processen
- Breedte van de maatschappelijke effecten
- Prioriteit bij de bewoners

Meerwaarde wordt verwacht en is gewenst voor ontwikkelingen op de volgende thema's:

8.3.1 Economisch-financieel

Met de komst van een windmolenopstelling gaat het om duurzame energie. De wens tot duurzame energie staat niet op zichzelf. Het is een verduurzaming van energie. Het is wenselijk dat deze ook gestalte krijgt door het verhogen van de energetische kwaliteit van woningen en gebouwen. Dit kan worden bereikt door het aantrekkelijker maken van bijvoorbeeld zonnepanelen voor woningen en bedrijven, van isolatie van gebouwen, van zonnecollectoren, van bodemenergie, van het behalen van schaalvoordelen door het gezamenlijk bundelen van opdrachten voor de realisatie van dergelijke voorzieningen.

Eén van de doelen van het gebiedsontwikkelingsfonds is om bij te dragen aan het verhogen van de energetische kwaliteit van de woningen, waardoor een beter wooncomfort en binnenmilieu (besparing op woonlasten) kan worden gerealiseerd. In samenwerking met de betrokken partijen wordt in de komende tijd ingezet om te komen tot projecten die erop gericht zijn om de woningen (huur of koop) comfortabeler te maken door isolatie / energiebesparingsmaatregelen te nemen. Specifiek wordt gedacht aan het voldoen van huurwoningen aan energielabel C; voornamelijk ook de combinatie van duurzame energie en het verlagen van energielasten, en daarmee de woonlasten, is het streven. Dat leidt tot verlaging van woonlasten en dus meer besteedbaar inkomen. Het doorvoeren van zulke maatregelen zelf leidt tot werk. Energielasten vormen immers een steeds groter wordend deel van woon- en bedrijfslasten. Belangrijk is de verlaging van energiekosten door lokaal opgewekte energie.

De bekostiging of financiering van dergelijke voorzieningen speelt een belangrijke rol. Dat geldt ook voor het mogelijk maken van participatie van bewoners en ondernemers in collectieve vormen van duurzame energie, mede met het oog op een beter financieel rendement van het gebruik van gronden en gebouwen.

8.3.2 Economisch-werkgelegenheid

Het plaatsen van de realisatie en exploitatie van een windpark in de context van gebiedsontwikkeling, betekent onder andere dat de gebiedsgebonden bijdrage ingezet kan worden om aan de opkomende of aanwezige ideeën voor economische activiteiten een impuls te geven richting realisatie. Werkgelegenheid is de basis voor de welvaart van het gebied en een motor voor de ontwikkeling van het gebied. Om deze redenen staat dit hoog in het vaandel bij de bewoners. De Beleidsregel Windmolenopstelling noemt werkgelegenheid ook als een aspect dat een positieve impuls moet krijgen door het ontwikkelen van windenergie.

De aard van de economische activiteit die gebruik zou kunnen maken van het gebiedsfonds wordt niet beperkt door een opsomming. Hierna worden slechts indicatief enkele voorbeelden genoemd. Er ligt alleen de voorwaarde vast dat de activiteiten binnen het gebied moeten plaatsvinden met gebruikmaking van lokaal potentieel waardoor geld in en voor het gebied wordt uitgegeven.

Voor de invloedssfeer van het aangewezen gebied voor de windmolenopstelling zijn de kleinere ondernemingen kenmerkend (recreatiebedrijven, tuinders, enzovoort). Voor lokale ondernemers is het belangrijk dat zij eigen kracht en innovatievermogen inzetten om aan hun activiteiten meer bekendheid te geven en meer klanten te trekken, daartoe de onderlinge samenwerking te zoeken en gebiedseigen producten neer te zetten. Keuzes in dit verband moeten gericht zijn op de versterking van dorpseconomieën.

Voor de tuinbouwsector kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het bereiken van besparingen in energiekosten of in het bereiken van betere rendementen qua energie.

Voor de recreatie- en toerismesector zijn ook impulsen nodig. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe routestructuren. Bijvoorbeeld langs de vaarverbinding Erica - Ter Apel en nieuwe voet- en fietspaden. Deze bieden meer mogelijkheden voor recreatieve en toerismegerichte ondernemingen.

8.3.3 Sociaal maatschappelijk-leefbaarheid

In de invloedssfeer van het gekozen gebied voor de windmolenopstelling staat het in stand houden van accommodaties en voorzieningen onder druk. Hier speelt de uitdaging om via slimmer constructies het voorzieningenniveau in stand te houden op een manier waarop de voorzieningen elkaar versterken.

Multifunctionele combinaties

Hier wordt gedacht aan impulsen door te werken aan meer en betere voorzieningen in de dorpen, aan MFC's (multi functionele combinaties als een soort dorpsbedrijf) aan een betere kwaliteit van de woonomgeving.

In de dorpen is over het algemeen het aanbod van maatschappelijke accommodatie kwantitatief gezien ruim maar de kwaliteit van de gebouwen schiet tekort. Zeker voor de toekomst wordt de kwaliteit van de gebouwen een steeds groter probleem. Terwijl deze voorzieningen voor een grote deel de aantrekkelijkheid van een dorp bepalen voor wonen en leven.

Daarom is de verwachting dat op langere termijn de samenvoeging van de verschillende type accommodaties voor verschillende doelgroepen aan de orde komt in de vorm van een multifunctionele accommodatie. Hierbij is de toevoeging van een commerciële activiteit om de exploitatie van de accommodatie op lange termijn veilig te stellen niet uitgesloten.

Versterking dorpseconomie

Het sociale klimaat kan worden versterkt door te werken aan een sterkere dorpseconomie door stimulering van samenwerking tussen lokale ondernemers, aan het vergroten van de betrokkenheid van bewoners in de uitvoering van projecten en aan een grotere gezamenlijke bijdrage van bewoners aan de dorpsontwikkeling.

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte door de dorpen

Ook wordt gestreefd naar de verbetering van het onderhoud van de openbare ruimte. Het gaat om het faciliteren van beheer en onderhoud van openbare ruimte door de bewoners. Dit thema is ingegeven door de wens van de bewoners om hun leefomgeving en de openbare ruimte van goede kwaliteit te laten worden. Een goed onderhouden en verzorgd uitziende openbare ruimte bepaalt de uitstraling en daarmee de aantrekkelijkheid van het gebied voor wonen en/of voor het vestigen van een onderneming. De hoge kwaliteit van de openbare ruimte is, volgens de bewoners, een absolute 'must' als het gaat om de toekomstige perspectieven van een dorp. De bewoners zijn bereid om de handen uit de mouwen te steken en zelf het beheer en onderhoud van de openbare ruimtes van het dorp te organiseren.

Wanneer de bewoners deze activiteiten zelf organiseren en daarvoor verantwoordelijkheid dragen is de verwachting dat het werk efficiënter en effectiever kan worden geklaard. Daarnaast zal ook de binding met en de waardering van de openbare ruimte toenemen.

8.4 Bovenplanse verevening

De Wro stelt het verhalen van grondexploitatiekosten verplicht en biedt daarnaast mogelijkheden om bovenplanse kosten te verevenen. De reden om in een structuurvisie aandacht te besteden aan die verevening is een juridische. Daar wordt in paragraaf 7.4.1 op in gegaan.

Paragraaf 7.4.2. besteedt aandacht aan de vraag welke soort zaken voor verevening in aanmerking komen.

8.4.1 Juridische mogelijkheden tot bovenplanse verevening

De plicht tot kostenverhaal

Afdeling 6.4 Wro verplicht gemeenten tot het verhalen van grondexploitatiekosten. Welke kostensoorten daaronder vallen, is geregeld in de artikelen 6.2.3 tot en met 6.2.5 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Te denken valt aan:

- Kosten van het bouwrijp maken van uitgeefbare gronden
- Kosten van de inrichting van de openbare ruimte
- Kosten ter voorbereiding van bestemmingsplannen (waaronder ook de onderzoekskosten)
- Kosten van planontwikkeling
- Kosten van planschade

De mogelijkheid om kosten bovenplans te verevenen

Daarnaast bestaat er een mogelijkheid om de kosten van ruimtelijke ontwikkelingen bovenplans te verevenen.

Wat wordt onder verevening verstaan?

Verevening houdt in dat kosten van een bepaalde investering worden gespreid binnen een exploitatiegebied en op het gehele exploitatie gebied worden verhaald. Ook kosten buiten een exploitatiegebied kunnen soms voor kostenverhaal in aanmerking komen. Wanneer het om voorzieningen van openbaar nut gaat, zoals bijvoorbeeld een weg, rotonde, fietsroute, waterpartij, hebben deze soms profijt van meer exploitatiegebieden. In dergelijke gevallen wordt wel gesproken over bovenwijkse of meerwijkse voorzieningen. De kosten daarvan worden dan aan meer gebieden toegerekend.

Het begrip bovenplanse verevening is veel breder. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om ontwikkelingen met financiële tekorten die mede bekostigd worden uit ontwikkelingen met overschotten op de exploitatie en over meer grootschalige of verder weg gelegen openbare / maatschappelijke voorzieningen. De Wro biedt gemeenten twee mogelijke wegen voor bovenplanse verevening: een privaatrechtelijke en een publiekrechtelijke weg.

Bij de *privaatrechtelijke weg* wordt gesproken over 'financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen' (art. 6.24 lid 1 Wro). Deze kunnen in zogenaamde anterieure contracten over grondexploitatie worden bedongen. Bij de *publiekrechtelijke weg* wordt gesproken over bovenplanse kosten (art. 6.13 lid 7 Wro). Deze kunnen in de vorm van een fondsbijdrage worden opgenomen in de exploitatieopzet van exploitatieplannen. Uiteraard kunnen ook via gemeentelijke gronduitgifte (verkoop, erfpachtrechten en/of opstalrechten) financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen worden verstrekt.

Opname in structuurvisie vereist

Beide wetsartikelen bieden de mogelijkheid tot bovenplanse verevening, mits er sprake is van opname in de structuurvisie van de zaken die bovenplans worden verevend. Voor beide wegen geldt dat tussen de zaken waarvoor de gemeente verevening wil kunnen toepassen van een bepaalde samenhang sprake moet zijn. Een extra eis in het kader van de publiekrechtelijke weg is dat de structuurvisie aanwijzingen moet bevatten over de besteding van fondsbijdragen.

Aangezien er, voor wat betreft de windmolenopstelling, van wordt uitgegaan dat er geen sprake zal zijn van een exploitatieplan, is het voor deze structuurvisie niet nodig in te gaan op aanwijzingen voor de besteding van fondsbijdragen. Bijdragen zullen of via anterieure overeenkomsten, via gemeentelijke gronduitgifte of via beide routes verlopen. Praktisch wil dit alles grofweg zeggen dat het de *kostendragers* zijn die financieel bijdragen aan de *kostenvragers*. In deze structuurvisie wordt hiervoor de juridische basis gelegd.

8.4.2 Toepassing bovenplanse verevening

Deze eerdere hoofdstukken van deze structuurvisie geven aan dat de gemeente het voornemen heeft om medewerking te verlenen aan het plaatsen en exploiteren van windturbines in Het Rundeveen, omgeving Barger-Compascuum.

Het mogelijk maken van de windmolenopstelling hangt samen met gewenste impulsen in het gebied op het vlak van leefbaarheid, kwaliteit, werkgelegenheid en duurzaamheid. Het gaat uiteindelijk om, vanuit de in paragraaf 7.3 genoemde thema's, een heel programma van maatregelen, projecten en organisatie om, ter wille van de leefbaarheid, daarmee (impulsen tot) meerwaarde aan het gebied te kunnen geven. Het Gebiedsfonds wordt vanuit de exploitatie van de windmolens gevoed voor dit programma.

Bij dit programma gaat het bijvoorbeeld om:

- Verduurzamen gebouwen door gebruik maken van diverse vormen van duurzame energie en door isolatie
- Het kunnen bieden van kostenbesparingen of van rendementen op het gebied van energie voor zowel ondernemers als bewoners
- Stimuleren innovatievermogen ondernemers
- Vergroten werkgelegenheid
- Verbeteren of aanleggen (recreatieve) routes
- Realiseren van voorzieningen van openbaar en/of maatschappelijk nut in de dorpen, ook in de sfeer van gebouwde accommodaties
- Stimuleren van samenwerking tussen lokale ondernemers
- Vergroten van betrokkenheid van bewoners met het oog op de uitvoering van projecten en met het oog op een bijdrage aan de dorpsontwikkeling
- Verbeteren onderhoud openbare ruimte
- Opzetten van organisatievormen met het oog op dergelijke programmaonderdelen

Bijlage

1

Basis voor de visie op de gebiedsontwikkeling

Basis voor de visie op de gebiedsontwikkeling (economisch-maatschappelijke prioriteiten uit het gebied)

De visie op de ontwikkeling van het gebied is tot stand gekomen uit een synthese van de uitkomsten van de drie processen:

A. Project Windenergie

Belangrijk criterium voor de locatiekeuze voor de windmolens is het kunnen koppelen van de revenuen van de windmolens aan het ontwikkelen van het betreffende gebied. In het traject van dit project is verkend welke wensen en suggesties de bewoners van het zoekgebied hebben als het gaat om het ontwikkelen van het eigen leefgebied. Waar zien zij de knelpunten en verbeterpunten van hun samenleving. De verzamelde ideeën zijn samengevat in het document “De Rode draad” en hebben betrekking op een drietal aspecten van de samenleving: economisch, sociaal maatschappelijk en financieel.

- Economisch- Werkgelegenheid: de tuinbouwsector komt daarbij aan bod, maar het vertrouwen in de sector is wisselend. Het kunnen bieden van besparingen in de kosten van energie, of misschien zelfs rendementen, is een punt dat goed scoort. De recreatie- en toerismesector geeft ook een belangrijke kans voor de ontwikkeling van werkgelegenheid. Dit speelt voor de stakeholders (bijvoorbeeld het Veenpark), maar ook leeft het als idee bij de bevolking. Vooral in de kleinschalige sfeer, zonder dat er duidelijke richtingen zijn genoemd, wel gekoppeld aan de vaarverbinding en andere routestructuren.
- Sociaal maatschappelijk-Leefbaarheid: voorzieningen in de dorpen, MFC, kwaliteit van woonomgeving/landschap, speelvoorzieningen en recreatieve routestructuren.
- Economisch- Financieel: als het gaat om energie, zorg voor een aantrekkelijke energierekening, bekostig of financier zonnepanelen voor woningen en bedrijfsgebouwen. Denk ook aan participatie, zodat er voor betrokkenen ook financieel rendement kan ontstaan.

B. Charrette

Aan de hand van de Rode draad (verzamelde ideeën uit het zoekgebied) is in het Windteam besproken wat onder deze gebiedsontwikkeling kan worden verstaan. Hierbij zijn uiteenlopende mogelijkheden benoemd, zoals extra voorzieningen in de dorpen en omgeving, het terugdringen van woonlasten door het plaatsen van zonnepanelen en het bevorderen van werkgelegenheid. Belangrijk is om zinvolle investeringen te realiseren waarvan een heel dorp kan profiteren.

De volgende stap was om concrete projecten en stappen te benoemen om de gewenste ontwikkelingen ook daadwerkelijk te realiseren. Om daar invulling aan te geven is gekozen voor het instrument van de charrette. In de charrette zijn de volgende thema's aan de orde gesteld: Leven en wonen, Bedrijvigheid/Economie en Organisatie en financiering.

Energie is zowel thema als een aspect in alle andere thema's terug te vinden is.

- **Leven en wonen:** In het gehele gebied staat het in stand houden van accommodaties en voorzieningen onder druk. Als uitdaging is benoemd het bedenken van nieuwe, slimme constructies voor het in stand houden van het voorzieningenniveau op een manier waarbij de verschillende voorzieningen elkaar versterken. Een dergelijk nieuw concept voor voorzieningen heeft tijdens de charrette de naam ‘ ‘Dorpsbedrijf’ (Multifunctionele accommodaties nieuwe stijl) gekregen.
- **Bedrijvigheid/economie:** Werk is een belangrijke motor voor de ontwikkeling van een gebied. Voor het zoekgebied zijn de kleinere ondernemingen kenmerkend (winkels, recreatiebedrijven, tuinders). In de charrette is aangegeven hoe belangrijk het is voor de lokale ondernemers dat zij hun eigen kracht en innovatievermogen inzetten om aan de activiteiten meer bekendheid te geven, zodat er meer klanten op afkomen. Hierbij is van wezenlijk belang dat de kleine ondernemers met elkaar samenwerken en samen een gebiedseigen product (met een goede definieerbare identiteit) neerzetten.
- **Energie:** De energielasten vormen een steeds groter wordend deel van de woonlasten. Door het verminderen van het energiegebruik en het toepassen van lokaal opgewekte energie kunnen de energielasten worden verlaagd. Veel genoemde voorbeelden zijn het installeren van zonnepanelen en het isoleren van woningen. Op dit moment worden zonnepanelen aangeboden voor prijzen die voor bewoners financieel aantrekkelijk zijn ten opzichte van het afnemen van elektriciteit geleverd door de grote energiemaatschappijen van het elektriciteitsnetwerk. Bewoners kunnen door het bundelen van hun opdrachten voor zonnepanelen schaalvoordeel halen. Daarnaast wordt door het inschakelen van lokale bedrijven ook de lokale economie gestimuleerd.
- **Organisatie en financiering:** Belangrijk is om na te gaan hoe organisatievormen kunnen worden ingericht en hoe bewoners en bedrijven zich, het liefst gezamenlijk, organiseren om impulsen voor de gemeente Emmen te realiseren die een gunstige invloed zullen hebben voor bewoners en hun leefomstandigheden en voor de werkgelegenheid en de economie. De financieringsinstrumenten en diverse subsidiekaders/regelingen die beschikbaar zijn of die ontwikkeld kunnen worden zijn verder van belang om er een succes van te kunnen maken.

C. Dorpsprogramma's

In de meeste dorpen van het zoekgebied is een Dorpsprogramma ontwikkeld onder begeleiding van Emmen Revisited. In deze programma's geven de dorpsbewoners aspecten aan waaraan de bewoners binnen een bepaalde periode willen werken om het dorp leefbaar te houden.

In het gebiedsontwikkelingsprogramma windenergie is aansluiting gezocht met de dorpsprogramma's.

De aansluiting is gevonden bij de volgende aspecten:

- Thema sociaal klimaat: een sterkere dorpseconomie waarbij wordt gedacht als maatregel aan de stimulering van de samenwerking tussen lokale ondernemers, de betrokkenheid van de bewoners vergroten in de uitvoering van projecten, een grotere bijdrage van de bewoners aan de dorpsontwikkeling
- Thema wonen: zorgen dat alle huurwoningen voldoen aan energielabel C, de kwaliteit van woningen behouden en verbeteren, waar mogelijk door collectieve en individuele energemaatregelen
- Thema accommodatie: ontwikkelen van een langetermijnvisie op de toekomst van accommodaties, met daarbij ook de vraag van de haalbaarheid van één brede multifunctionele accommodatie
- Samenwerken: vergroten van de bijdrage van bewoners aan de ontwikkeling van het dorp
- Thema woonomgeving: onderhoud van de openbare ruimte (waaronder groen) verbeteren

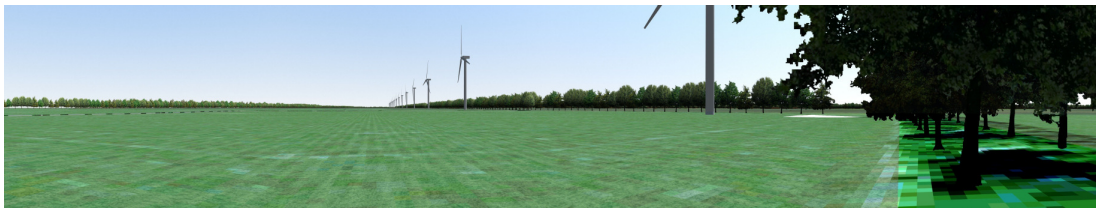
Bijlage

2

Advies windteam

ADVIES VAN HET WINDTEAM
Aan het College van Burgemeester en Wethouder van de gemeente
Emmen

OVER DE REALISATIE VAN WINDENERGIE IN DE GEMEENTE EMMEN



Beste Collegeleden,

Als Windteam hebben wij ons vanaf februari 2012 intensief beziggehouden met de vraag waar windmolens zouden kunnen komen en dan met name in relatie met gebiedsontwikkeling. Er is in de afgelopen periode veel kennis opgedaan, er zijn stevig discussies gevoerd en leerzame excursies gehouden. Dit alles heeft er voor gezorgd dat wij u nu dit advies kunnen aanbieden. Een advies dat door de grote meerderheid van het Windteam wordt onderschreven. Iedereen heeft tijdens de bijeenkomst waar dit advies is vastgesteld zijn/haar voorkeurslocatie kunnen aangeven met daarbij de motivatie. Niet iedereen is voor de locatie zoals die nu in dit advies staat vermeld, maar men kan zich achter het standpunt van de meerderheid scharen. Als laatste moet nog worden vermeld dat dit het standpunt is van alle leden van het Windteam, dus niet alleen de bewonersdelegatie, maar ook de mensen vanuit de gemeentelijke organisatie die betrokken zijn bij het Windteam. Samen vormen wij het Windteam en samen nemen we de besluiten en geven we nu dit advies. Wij wensen u veel wijsheid bij de besluitvorming.

Dit advies baseren wij op zowel de resultaten van het onderzoek naar de milieueffecten als op de verschillende studies naar de visuele en landschappelijke effecten van een windmolenpark die in de aanloop van dit traject uitgevoerd zijn.

1. Uitkomsten Milieueffectrapportage windenergie

In de plan-mer zijn zes locaties onderzocht. Deze locaties (groen op de kaart) zijn geïdentificeerd op basis van de uitsluitingskaart. Op deze locaties zouden de windmolens gebouwd kunnen worden zonder dat wettelijke beperkingen de ontwikkeling doorkruisen. Voor de kaart met de locaties zie de bijlage.

Op basis van de planMER wordt concludeerd dat de opgaaf van 60 MW op drie locaties gerealiseerd kan worden. Het betreft de locaties 1, 3 en 4.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de kenmerken en mogelijkheden zoals zijn vastgesteld in de Plan-mer voor deze drie locaties.

Locatie 1 (De Monden): 60 MW mogelijk

Open, karakteristiek veenkoloniaal landschap met lange zichtlijnen. De realisatie van 60 MW is mogelijk met weinig effecten wat betreft geluid en slagschaduw. Het grootste nadeel is de visuele interferentie met de hoogspanningslijnen en met de al aanwezige windmolenparken in Duitsland. Daarnaast wordt de openheid (ruimtelijke/landschappelijke waarde) met een opstelling anders dan een lijnopstelling ernstig aangetast.

Locatie 3 (Scholtenszathe): 60 MW mogelijk

Deze locatie ligt tegen het landgoed Scholtenszathe, het dorp Emmen Erfscheidenveen en de woonkern Emmen aan. Deze ligging maakt dat relatief meer effect is berekend voor geluid en slagschaduw. Het grootste bezwaar is van landschappelijke en cultuurhistorische aard gezien de daar aanwezige steilrand en de beperkte mogelijkheden voor gunstige opstellingen. Deze voldoen niet aan de voorwaarden van leesbaarheid en herkenbaarheid.

Locatie 4 (Het Rundeveen): 60 MW mogelijk.

Een windmolenpark op deze locatie geeft op de leefomgeving (geluid en slagschaduw) lichtere effecten dan bij locatie 3. De landschappelijke kansen (herkenbaarheid, leesbaarheid) zijn aanzienlijk beter.

Conclusie:

Locatie 1 en 4 scoren op basis van het milieueffectrapport min of meer gelijkwaardig. Belangrijke conclusie is dat in beide gebieden tegen vergelijkbare effecten de realisatie van 60 MW mogelijk is. Afhankelijk van het gewicht dat aan de verschillende milieueffecten wordt toegekend kan een voorkeur worden uitgesproken. Echter gezien de gelijkwaardigheid over de gehele linie zijn andere criteria wenselijk om het meest wenselijke ontwikkelgebied te identificeren.

**2. Gebiedsontwikkeling**

Vanaf het begin af hebben we in het kader van het project Windenergie het principe gevolgd: de lasten, maar dan ook de lusten (of tenminste een deel daarvan). Daarnaast is er ook gekeken of maatschappelijke vraagstukken spelen: onhoudbaarheid in de toekomst van de voorzieningen, gedateerde woonkwaliteit, werkloosheid, et cetera. Dit om de baten van de windenergie zo effectief mogelijk in te zetten. Deze analyse heeft ons geleid naar gebied 4 Het Rundeveen (begrensd door Zwartemeer, Barger-Compascuum, Klazienaveen-Noord, Foxel en Emmer-Compascuum.)

Sterk punt bij deze locatie wordt gevormd door de, naar ons inzien, hoge maatschappelijke meerwaarde. Het Gebiedsfonds kan ingezet worden voor meerdere dorpen die allemaal nieuwe impulsen nodig hebben om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden. Op deze manier kunnen we meer bewoners bij de baten betrekken en de financiële ondersteuning landt in het gebied dat dat echt nodig heeft.

Daarnaast zijn er bepaalde ontwikkelingen gaande die synergie kunnen opleveren met windenergie. Zoals de vaarverbinding Erica Ter Apel en het recent vastgestelde beleid voor het Rundedal. Een windmolenpark kan een 'groene uitstraling' aan het toekomstig bedrijventerrein /industrieterrein geven, goedkope stroom leveren aan bedrijven en kan ondernemingen mogelijkheden bieden om zich CO2 te certificeren (verwacht toekomstig (rijks)beleid).

Bij alle andere locaties verwachten wij minder maatschappelijk rendement omdat minder mensen kunnen worden bediend met het Gebiedsfonds. Tevens zijn er minder aangrijpingspunten bij deze locaties aanwezig voor het bereiken van economische spin-off.

De intensiteit van infrastructuur en het aanwezige voorzieningen niveau (180KV onderstation voor netinpassing) dragen bij aan besparingen op de investeringen voor het windpark. Deze besparingen beïnvloeden in positief opzicht de exploitatie en daarmee de mogelijkheden voor afdracht aan een Gebiedsfonds.

Onze bedoeling is om een organisatie in het gebied op te richten die ervoor kan zorgen dat de projecten, die aan de economische en sociale versterking bij kunnen dragen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Hiervoor zal deze nog op te richten organisatie een gebiedsontwikkelingsprogramma opstellen. De input voor de invulling van dit programma wordt geleverd door een drietal bronnen:

- Dorpsprogramma's
- Charrette gebiedsontwikkeling
- Informatieronde in het zoekgebied

Wij hebben gekeken naar onderwerpen die in alle drie de bronnen aanwezig zijn om op deze manier het draagvlak te verbreden. Dit heeft geleid tot de volgende onderwerpen die uitgewerkt zijn/worden in het gebiedsontwikkelingsprogramma:

- Energiebesparing en verduurzaming van energiegebruik van woningen in de regio
- Het stimuleren van de lokale economie
- Beheer en onderhoud van de openbare ruimte door het dorp zelf
- Voorzieningen niveau (ondermeer multifunctionele accommodatie)

Voor deze thema's hebben zich trekkers uit het gebied aangemeld.

Hoe de organisatie van het gebiedsontwikkelingsprogramma er uit moet zien en hoe het Gebiedsfonds wordt ingezet en beheerd, begint zich uit te kristalliseren en wordt momenteel uitgewerkt door het Windteam.



3. Gebiedsfonds

De Structuurvisie biedt de juridische basis om het inrichten van een Gebiedsfonds voor de gebiedsontwikkeling vast te leggen en te verankeren. Het is wenselijk om in de Structuurvisie ook de bestedingsdoelen vast te leggen waarvoor een aanspraak gemaakt kan worden op het Gebiedsfonds en tevens te verankeren vanuit welke regio, ondernemingen, organisaties of personen, een beroep kunnen doen op dit fonds.

4. Advies

In de lijn met de behandeling in het Windteam tot op heden adviseren wij als Windteam het College om:

1. In de structuurvisie te beschrijven dat als voorkeurlocatie geadviseerd wordt om windenergie te ontwikkelen in gebied 4 in Het Rundeveen
2. Het proces zo in te richten dat (een programma voor) Gebiedsontwikkeling wordt gerealiseerd die tot een optimale ontplooiing bij kan dragen van de regio rond de windmolenopstelling.
3. Een organisatiestructuur in te richten die het mogelijk maakt om de Gebiedsontwikkeling te begeleiden en projecten te ontwikkelen/begeleiden die kunnen bijdragen aan de zelfontwikkeling van het Gebied.
4. Burgerparticipatie als voorwaarde voor het proces maximaal te ondersteunen zodat de zelfontplooiing van de regio zich optimaal kan manifesteren.

Hoogachtend,

Het Windteam Emmen